

**SPÓŁDZIELNIA PRACY
USŁUGOWO - PROJEKTOWA**
31-147 KRAKÓW UL. DŁUGA 17, SKRYTKA POCZTOWA 225
TEL. (012) 632-60-87 <> TEL/FAX. (012) 266-79-28

62 / P / 08 / 98

KARTA TYTUŁOWA

ZLECENIODAWCA : ZARZĄD GMINY PIEKOSZÓW

UMOWA Z DNIA : 14.08.1998 r. NR : 62 / 98

**PRZEDMIOT OPRACOWANIA : STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY PIEKOSZÓW**

**FAZA OPRACOWANIA II : FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNE
KIERUNKI ROZWOJU GMINY**

GENERALNY PROJEKTANT : DR INŻ. ARCH. ELŻBIETA KACZMARSKA
PREZES ZARZĄDU : MGR INŻ. ZYGMUNT BUCIOR

Elżbieta Kaczmarzka

KRAKÓW 1999

Spis treści

Wprowadzenie	str 3
I. Cele i kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego	str 3
1. Prognoza rozwoju demograficznego	str 3
2. Prognoza rozwoju społeczno-gospodarczego	str 7
3. Prognozy warunków i jakości życia ludności	str 13
4. Standardy jakości życia	str 21
II. Kierunki polityki przestrzennej i zasady rozwoju infrastruktury technicznej	str 23
1. Ochrona środowiska przyrodniczego	str 23
2. Ochrona dziedzictwa	str 36
3. Budownictwo mieszkaniowe, usługowe i produkcyjne	str 38
4. Rolnictwo, hodowla i leśnictwo	str 42
5. Turystyka i wypoczynek	str 45
6. Komunikacja	str 47
7. Infrastruktura techniczna	str 50
8. Odpady komunalne	str 56
III. Polityka w zakresie zabezpieczenia ponadlokalnych celów publicznych	str 58
IV. Polityka gospodarowania mieniem komunalnym	str 63
V. Problematyka wyznaczonych obszarów Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego	str 64
VI. Reprodukcje części graficznej (zmniejszenie do skali 1 : 20 000)	
Aneks	
Dokumenty formalno-prawne	

Wprowadzenie

Funkcjonalno-przestrzenne kierunki rozwoju gminy opracowano na podstawie rozpoznania uwarunkowań stanu istniejącego i możliwości rozwoju gminy (w tym zawarte w zapisach obowiązującego MPZP) oraz w oparciu o szereg spotkań konsultacyjnych z Władzami Samorządowymi i przedstawicielami urzędów.

W opracowaniu nawiązano do materiałów zawartych w Strategii rozwoju województwa kieleckiego, porozumień zawartych pomiędzy gminami oraz uwzględniono przesądzenia lokalizacyjne i zlecone przez gminę projekty realizacyjne. W Studium uwzględniono również opracowaną przez PKE strategię ekorozwoju gminy Piekoszów do roku 2003.

I. CELE I KIERUNKI ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODAR-CZEGO GMINY PIEKOSZÓW

1. Prognoza rozwoju demograficznego

Prognoza demograficzna dla gminy Piekoszów została opracowana w oparciu o „Prognozę ludności Polski według województw na lata 1996-2020” wykonaną przez Główny Urząd Statystyczny w 1997 roku, w dostosowaniu do specyficznych cech stosunków demograficznych w gminie Piekoszów, takich jak:

- Znacznie wyższy niż średni dla województwa poziom urodzeń, utrzymujący się na wysokim poziomie nawet w latach 90-tych, w okresie ostatnich lat jednak ze znacznym spadkiem i od 1996 roku ponownym wzrostem: 1992 r. – 17,5‰, 1995 r. – 13,8‰, 1996 r. – 15,8‰, 1997 r. – 14,6‰ (średni dla województwa – 10,5‰).
- Korzystny, niski poziom zgonów: 1992 r. – 8,2‰, 1995 r. – 9,6‰, 1996 r. – 7,9‰ 1997 r. – 7,1‰ (średni dla województwa 10,6‰).
- Będący konsekwencją obu powyższych wskaźników – wysoki przyrost naturalny, zmniejszający się jednak w latach 90-tych i od 1996 roku wzrastający: 1992 r. – 9,3‰, 1995 r. – 4,2‰, 1996 r. – 7,9‰ 1997 r. – 7,5‰ (średni dla województwa – -0,1‰).
- Dodatkowo od 1995 roku saldo migracji, zwiększające się systematycznie w ciągu ostatnich kilku lat: 1995 r. – 41 osób, 1996 r. – 29 osób, 1997 r. – 55 osób.
- Korzystna struktura wiekowa ludności: o wysokim udziale ludności w wieku przedprodukcyjnym – 31,1% (26,3% - średnio w województwie),

znacznie niższym udziale ludności w wieku poprodukcyjnym – 11,9% (15,9% - średnio w województwie) oraz nieznacznie niższym - w wieku produkcyjnym – 57,0% (57,8% - średnio w województwie).

Z powyższych cech demograficznych ludności gminy Piekoszów można prognozować znacznie szybsze tempo wzrostu ludności, niż prognoza GUS dla województwa kieleckiego. Wysoka jest bowiem prężność demograficzna ludności, a w ostatnich latach zwiększa się dynamicznie napływ ludności na obszar gminy, co świadczy o wzroście atrakcyjności zamieszkania na tym terenie. Podobnie jak prognoza GUS założono odwrócenie tendencji procesów demograficznych jakie pojawiły się od początku lat 90-tych, a mianowicie:

Zahamowanie spadku poziomu przyrostu naturalnego do roku 2000, następnie nieznaczny jego wzrost przybierający maksimum w latach 2005-2012. Przewidywane tendencje przyrostu naturalnego wystąpią wskutek:

- wzrostu poziomu urodzeń, który będzie efektem:
  - wzrostu dzietności kobiet na skutek wejścia po roku 2000 w okres rozrodczy najliczniejszej grupy kobiet, co poprzez tzw. efekt przykładowo powinno podnieść skalę urodzeń,
  - unormowania sytuacji materialno-bytowej części młodego pokolenia, które obecnie - głównie ze względów finansowych - odracza decyzję o zawieraniu małżeństwa i posiadaniu potomstwa,
- stopniowego wzrostu długości życia poprzez:
  - podniesienie poziomu stopy życiowej,
  - poprawę poziomu usług medycznych,
  - wzrost zachowań prozdrowotnych,
- Dalszy systematyczny wzrost napływu ludności, szczególnie we wschodnie, graniczące z Kielcami obszary gminy.

Przebieg procesów demograficznych wpłynie na kształtowanie się poziomu ludności gminy, który szacuje się na:

1998 r. – 14.350
2000 r. – 14.600
2010 r. – 16.000
2020 r. – 16.500

Rozwój ludności gminy kształtowany będzie poprzez przebieg procesów demograficznych. Jednak, o ile na wzrost rozwoju naturalnego ludności decydujący wpływ ma proces falowania niżów i wyżów demograficznych, ogólna sytuacja gospodarczo-społeczna kraju, prawne uregulowania prorodzinne, czy wreszcie zmiany zachowań prokreacyjnych młodego pokolenia - to przebieg procesów migracyjnych zależy w dużej mierze od możliwości

znalezienia pracy, rozwoju lokalnego i warunków życia.

Jeśli więc wzrośnie potencjał gospodarczy gminy (są tu liczne atuty), podniesie się poziom życia oraz atrakcyjność zamieszkania - to można zakładać dalszy wzrost napływu migracyjnego ludności spoza gminy oraz pozostanie w miejscu zamieszkania większej liczby ludzi młodych i lepiej wykształconych. Miałoby to korzystny obraz w strukturze ludności. Podniesienie atrakcyjności zamieszkania w gminie (wzrost ilościowy i jakościowy placówek ochrony zdrowia, kultury, oświaty i usług komercyjnych) oraz poziomu cywilizacyjnego (podniesienie standardu infrastruktury technicznej, dróg, telefonizacji) wpłynęłoby na dalszy i bardziej intensywny wzrost zainteresowania obszarem gminy jako miejscem zamieszkania, także ludności miejskiej Kielc, co zwiększyłoby napływ ludności. Bodźcem do zmiany miejsca zamieszkania byłoby więc niwelowanie różnic w poziomie życia pomiędzy obszarem miejskim a wiejskim. Ważnym czynnikiem zwiększającym napływ ludności miejskiej byłoby również posiadanie przez samorząd oferty większych terenów mieszkaniowych i usługowych odpowiednio wyposażonych w infrastrukturę techniczną. Powyższe czynniki są bardzo możliwe do zaistnienia na obszarze gminy przy aktywnej polityce samorządu.

Ważnym aspektem procesów demograficznych będą przemiany struktury wiekowej ludności. Decydujące znaczenie dla przyszłego kształtu struktury populacji będzie miał proces falowania niżów i wyżów demograficznych, wielkość przyrostu naturalnego oraz charakter migracji.

Dla ludności gminy Piekoszów prognozuje się strukturę wieku:

Grupy wieku	Rok 1997		Rok 2000		Rok 2010		rok 2020	
	Osoby	%	Osoby	%	Osoby	%	osoby	%
Ogółem	14.312	100,0	14.600	100,0	16.000	100,0	16.500	100,0
Przedprodukcyjny 0-17 lat	4.452	31,1	4350	29,8	4400	27,5	4300	26,1
Produkcyjny 18-59 K, 18-64 M.	8159	57,0	8.450	57,9	9500	59,4	9550	57,8
Poprodukcyjny powyżej 60/65	1.701	11,9	1.800	12,3	2100	13,1	2650	16,1
Częstkowe grupy wiekowe								
3-6 lat (wiek przedszkolny)	947	6,6	850	5,8	1.000	6,3	900	5,5
7-14 lat (wiek szkoły podstawowej)	2.088	14,6	2.000	13,7	1900	11,9	2000	12,1

Grupy wieku	Rok 1997		Rok 2000		Rok 2010		rok 2020	
	Osoby	%	Osoby	%	Osoby	%	osoby	%
15-18 lat (wiek szkoły średniej)	1.067	7,5	1.150	7,9	950	5,9	1000	6,1
19-24 lat (wiek szkoły wyższej lub podejmowania pracy)	1360	9.5	1.500	10,3	1550	9,7	1400	8,5

Procesy migracyjne mogą odegrać decydujący wpływ na kształtowanie się struktury wiekowej ludności.

W przypadku braku wzrostu atrakcyjności zamieszkania i pogorszenia się wygody zamieszkania na terenie gminy, można prognozować zmniejszenie się napływu ludności pozamiejscowej oraz wzrost odpływu ludności z jej obszaru. Będzie to szczególnie niekorzystny proces, gdyż obejmie ludność młodszą wiekowo i lepiej wykształconą. W konsekwencji doprowadzi to do znacznego wzrostu udziału ludności w wieku poprodukcyjnym oraz w starszym wieku produkcyjnym tzw. wieku niemobilnym, a więc ludności mało podatnej na zmiany jakie będą konieczne do wprowadzenia na wsi. Zmniejszeniu ulegnie natomiast grupa ludności w wieku produkcyjnym mobilnym oraz wieku przedprodukcyjnym.

Natomiast w przypadku korzystnych zmian społeczno-gospodarczych na obszarze gminy oraz wzrostu atrakcyjności zamieszkania, nastąpi odmienne ukształtowanie się struktury wiekowej ludności. Przyrost ludności będzie wówczas konsekwencją korzystnych migracji i osiągnięty zostanie także dzięki wzrostowi przyrostu naturalnego. Będzie to miało swoje konsekwencje w kształtowaniu się struktury wiekowej. Znaczemu osłabieniu ulegnie proces starzenia się społeczeństwa, mimo jego nieuchronności. Na porównywalnym poziomie utrzyma się liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, w której to grupie większy będzie udział ludności w wieku mobilnym, a więc podatnej na proponowane zmiany i podejmującej ryzyko zmian.

W latach 1998-2020 będą zachodziły następujące przekształcenia struktury wiekowej ludności

- Liczebność ludności w wieku przedprodukcyjnym będzie ulegała zmniejszeniu, szczególnie dynamicznemu do roku 2005,
  - liczba dzieci w wieku przedszkolnym będzie się systematycznie zmniejszała do roku 2005, następnie spodziewać się można odwrócenia tendencji w kierunku wzrostu
  - liczba dzieci w wieku szkoły podstawowej obniży się szczególnie po roku 2003, kiedy w wiek szkolny wejdą obecnie mniej liczne roczniki, urodzone

w latach 90-tych,

– liczba młodzieży w wieku szkoły średniej będzie się zwiększała do roku 2003, w okresie późniejszym nastąpi jej spadek, by w okresie perspektywnym ponownie wzrosnąć, szczególnie w przypadku korzystnych migracji.

- Subpopulacja ludności w wieku produkcyjnym będzie wzrastać do roku 2010. Wzrost ten będzie efektem wchodzenia w wiek produkcyjny obecnych licznych roczników uczących się w szkołach średnich. Nastąpią także przemiany struktury wewnątrz tej subpopulacji w kierunku wzrostu liczby ludności w wieku niemobilnym (powyżej 45 lat), kosztem spadku odsetka ludności w mobilnym wieku produkcyjnym.
- Systematycznie wzrastać będzie liczba ludności w wieku poprodukcyjnym.

Przekształcenia struktury wiekowej wymuszać będą konieczność formułowania adekwatnych do perspektywnych potrzeb społeczności gminy kierunków rozwoju infrastruktury społecznej i technicznej. Zmieniająca się w czasie liczebność grup dzieci i młodzieży w poszczególnych typach i poziomach szkolnictwa powinna wpłynąć na dostosowanie lokalnej bazy szkolnej do zmieniającego się zapotrzebowania na odpowiedni typ kształcenia. Podobnie wzrastająca liczba ludności w wieku starszym wymaga objęcia jej wzmożoną opieką zdrowotną i pomocą społeczną.

2. Prognoza rozwoju społeczno-gospodarczego

Istniejący potencjał gospodarczy gminy, naturalne predyspozycje rozwoju obszaru, uwarunkowania zewnętrzne, oczekiwania mieszkańców oraz obserwowane trendy przemian gospodarczych ostatnich lat - wskazują na uznanie następujących funkcji społeczno-gospodarczych jako przyspieszających rozwój gminy i wpływających korzystnie na poziom życia mieszkańców:

1. przemysł i drobna wytwórczość,
2. mieszkalnictwo i szeroko pojęta sfera usług publicznych i komercyjnych
3. turystyka
4. rolnictwo

2.1. Przemysł i drobna wytwórczość

Działalność przemysłowa na terenie gminy Piekoszów ma wieloletnie tradycje ukształtowane w oparciu o przemysł wydobywczy surowców mineralnych. W ostatnich latach gamę wyrobów przemysłowych gminy w coraz

większym stopniu dopełniają wyroby przemysłu rolno-spożywczego rozwijającego się w oparciu o surowce lokalne.

Celem utrzymania i rozwoju tej funkcji jest:

- Wzmocnienie bazy ekonomicznej gminy.
- Zapewnienie miejsc pracy dla mieszkańców gminy, zarówno tych zwalnianych z restrukturyzowanych zakładów przemysłowych, jak i będących efektem koniecznych przekształceń rolnictwa.
- Uzyskanie wyższego stopnia przetworzenia produktów rolnych wytworzonych na obszarze gminy oraz sąsiednich obszarach rolniczych.

O możliwości realizacji wymienionych celów decydować będą atuty jakimi niewątpliwie gmina dysponuje, jak również skala i czas likwidacji barier.

Najistotniejsze atuty rozwoju wytwórczości w gminie to:

- Położenie gminy w pobliżu Kielc - dużego ośrodka miejsko-przemysłowego, który stanowi rynek zbytu oraz stwarza możliwość kooperacji.
- Dogodne połączenia komunikacyjne, zarówno drogowe jak i kolejowe.
- Wieloletnie tradycje działalności przemysłowej.
- Znaczne wolne zasoby pracy, w tym z wysokim udziałem ludności w wieku mobilnym.
- Zwiększający się stopień wykształcenia ludności oraz funkcjonowanie na obszarze gminy szkół ponadpodstawowych mogących kształcić młodzież w określonym kierunku.
- Zwiększająca się dynamika powstawania prywatnych podmiotów gospodarczych, co może korzystnie świadczyć o przełamaniu barier świadomości u mieszkańców.
- Zasoby surowców wapiennych mogących w dalszym ciągu stanowić bazę surowcową przemysłu wydobywczego.

Bariery, obok poważnych trudności kapitałowych, to:

- Braki infrastrukturalne w gminie, szczególnie w wyposażeniu w oczyszczanie ścieków, kanalizację, telefony, gaz.
- Ograniczenia lokalizacji zakładów produkcyjnych uciążliwych dla środowiska związane z położeniem gminy w systemie obszarów chronionych (poza centralną częścią gminy).
- Ograniczenia rozwoju przemysłu wydobywczego wynikające z występowania ich bazy surowcowej na obszarze prawnie chronionym, co jest wyraźnym konfliktem między możliwością rozwoju tego przemysłu a koniecznością wzmożonej ochrony środowiska przyrodniczego.
- Brak nowych scalonych i uregulowanych własnościowo, wyposażonych w infrastrukturę techniczną terenów, które mogłyby być ofertą gminy dla potencjalnych inwestorów.

Widoczna jest więc wyraźna przewaga atutów i szans rozwoju produkcji

przemysłowej nad zagrożeniami ich realizacji.

W najbliższym okresie czasu, wobec znacznych ekologicznych ograniczeń, można się spodziewać zmniejszenia skali rozwoju przemysłu wydobywczego. Natomiast liczne atuty gminy, wynikające z jej położenia geograficznego i powiązań komunikacyjnych, skłaniają do dalszego rozwoju średnich i małych przedsiębiorstw o zróżnicowanym profilu produkcji.

Dla zwiększenia zaangażowania mieszkańców gminy, jak również przyciągnięcia inwestorów zewnętrznych proponuje się:

- wyznaczenie, scalenie, wykupienie i wyposażenie techniczne obszarów dogodnych pod nowe inwestycje produkcyjne (położonych w centrum gminy, w pobliżu tras komunikacyjnych, przystanków kolejowych),
- przygotowanie ofert terenów nowych aktywności w postaci bazy danych pozwalającej na uzyskanie wiarygodnych i szybkich informacji niezbędnych przy podejmowaniu decyzji o lokalizacji inwestycji. Oferty te powinny zawierać, np. informacje o właścicielach, przeznaczeniu gruntów w planie zagospodarowania przestrzennego, ograniczeniach dla inwestora, wyposażeniu w media itp.,
- promocja ofert terenów nowych aktywności w gminie oraz poza obszarem gminy (Agencja Rozwoju Regionu),
- w razie potrzeby - dokonanie zmian planu przestrzennego zagospodarowania w takich obszarach,
- lepsze wyposażenie w media
- propagowanie wśród mieszkańców szkoleń i koniecznych przekwalifikowań, np. korzystania z tych form proponowanych przez Powiatowy i Wojewódzki Urząd Pracy.

2.2. Turystyka

Turystyka jest funkcją kreującą znaczny rynek pracy. głównie w sezonie letnim. Dotychczas, pomimo znacznych walorów przyrodniczych, funkcja ta nie odgrywa większej roli w obszarze gminy.

Celem rozwoju tej funkcji jest:

- poprawa efektywności wykorzystania naturalnych zasobów turystycznych i ich ochrona,
- zwiększenie liczby turystów odwiedzających gminę

Formułowanie celów rozwoju funkcji turystycznej w gminie należy wiązać z:

- prognozowanym i widocznym w ostatnich latach wzrostem aktywności turystycznej ludności,
- rozwojem motoryzacji,
- położeniem gminy w pobliżu dużego ośrodka miejskiego ,

- wzrostem zainteresowania wśród społeczeństwa różnymi formami turystyki aktywnej,
- wzrostem popularności agroturystyki jako alternatywnej formy pobytów urlopowych, zarówno wśród słabszych ekonomicznie warstw społeczeństwa jak i modnego „powrotu do natury” warstw zasobniejszych finansowo.

Szczególnie korzystne warunki dla rozwoju turystyki istnieją w południowej i zachodniej części gminy. Obszar ten charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu o wyraźnych deniwelacjach i znacznych walorach krajobrazowych oraz występowaniem większych kompleksów leśnych. Zachodnia część gminy, leżąca w dolinie Łososiny (literackiej Wiernej Rzeki) i jej dopływów, stanowi interesujący krajobraz tradycyjnej polskiej wsi.

Atrakcyjność turystyczna i rekreacyjna gminy może znacznie wzrosnąć po zrealizowaniu projektowanych zbiorników małej retencji. Warunkiem wykorzystania rekreacyjnego projektowanych zbiorników wodnych jest jednak poprawa czystości rzek, co stwarza konieczność uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej na obszarze gminy i sąsiednich gmin.

Biorąc pod uwagę walory przyrodnicze gminy, jak i uwarunkowania zewnętrzne (położenie w pobliżu dużego ośrodka miejskiego) obszar gminy predysponowany jest zarówno do rozwoju turystyki weekendowej jak i pobytowej, szczególnie w formie agroturystyki.

Turystyka weekendowa

Do rozwoju tej formy turystyki szczególnie predysponowane są południowe i zachodnie obszary gminy. W przyszłości będzie to otoczenie projektowanych zbiorników małej retencji. Interesującą propozycją wypoczynku byłoby połączenie zbiornika w Podzamczu z historycznymi walorami pałacu Tarłów i jego otoczenia. Szczególną formą turystyki na obszarze gminy może być turystyka naukowo-badawcza związana z licznymi odkrywkami geologicznymi, które jako stanowiska dokumentacyjne lub rezerваты przyrody mogą stanowić ważny element edukacyjny.

Proponowane kierunki działania:

- oznakowanie i promocja interesujących obiektów zabytkowych
- wyznaczenie i oznakowanie szlaków pieszych i rowerowych - najlepiej w formie zamkniętych pętli z możliwością dogodnego dojazdu i parkowania,
- wyznaczenie i oznakowanie ścieżek spacerowych i dydaktycznych,
- poszerzenie oferty wypoczynku w okresie letnim (nauka jazdy konnej, wędrowki konne, plenerowe imprezy sportowo-rekreacyjne),
- wyznaczenie miejsc biwakowania, palenia ognisk, gier i zabaw terenowych,

- zorganizowanie wypożyczalni sprzętu sportowo-rekreacyjnego (rowery, sprzęt do gier),
- zorganizowanie bazy noclegowej (zarówno taniej - domki campingowe, pola namiotowe, schroniska młodzieżowe itp., jak i o wyższym standardzie – budownictwo pensjonatowe),
- wzbogacenie oferty gastronomicznej,
- opracowanie oferty działek pod budowę obiektów służących rekreacji,
- przeprowadzenie akcji promującej walory turystyczne gminy (zaproszenie mediów, wydanie informatora itp.)

Rozwój turystyki weekendowej w gminie wymaga także szeregu działań związanych z wyposażeniem w infrastrukturę techniczną (drogi dojazdowe, parkingi, oświetlenie, sanitariaty itp.), obiekty gastronomiczne i handlowe, jak również organizacją punktu informacyjnego. Wzbogacenia wymaga także baza rekreacyjno-sportowa: boiska do gier, place zabaw dla dzieci, wypożyczalnie i serwis sprzętu, ringi do nauki jazdy konnej, możliwość pozyskania koni do jazdy wierzchem lub w zaprzęgu.

Agroturystyka

Podstawę do rozwoju tej formy wypoczynku stanowią mogą gospodarstwa rolne położone w zachodniej części gminy, głównie jednak we wsiach: Łosień, Łosienek, Łubno, Wesoła. Obszary te mogą stać się miejscem wypoczynku dla szczególnych grup ludności, które ze względów, np. rodzinnych i zdrowotnych preferują bliskość miejsca wypoczynku i zamieszkania – rodziny z małymi dziećmi, starsi mieszkańcy Kielc. Rozwój tej funkcji połączony z możliwością wyżywienia gości, a także sprzedażą produktów żywnościowych bezpośrednio w gospodarstwie (nabiału, miodu, wędlin, warzyw) - powinien przyczynić się do znacznego zaktywizowania tych obszarów.

Proponowane kierunki działania:

- rozpropagowanie idei agroturystyki wśród rolników,
  - zorganizowanie szkoleń i wycieczek instruktorskich,
  - zinwentaryzowanie potencjalnych pokoi gościnnych i ich kategoryzacja,
  - poprawienie dostępności komunikacyjnej i wyposażenia w infrastrukturę techniczną wsi agroturystycznych,
  - wyznaczenie miejsc biwakowania, palenia ognisk, gier i zabaw terenowych,
  - opracowanie folderu promocyjnego gospodarstw agroturystycznych
- Rozwój agroturystyki wymaga także podniesienia estetyki wsi (organizacja konkursu na najpiękniejszy ogródek, najlepiej zmodernizowany budynek itp.), lepszej dostępności do placówek handlowych, pocztowo-telekomunikacyjnych,

kulturalnych, ochrony zdrowia itp.

Szacuje się, że chłonność turystyczna obszaru gminy wynosi obecnie ok. 1000 osób w sezonie letnim, głównie w formie turystyki weekendowej. Po zrealizowaniu wszystkich projektowanych zbiorników wodnych i zastosowaniu proponowanych kierunków działania w celu podniesienia atrakcyjności wypoczynku pojemność turystyczna może wzrosnąć do ok. 10 tys. osób, w tym w ewentualnych gospodarstwach agroturystycznych – 500 osób.

2.3. Rolnictwo

Funkcja rolnicza nie ma w gminie Piekoszów większych szans rozwojowych. Najważniejszą barierą rozwoju jest tu niska jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Atutem jest natomiast położenie gminy w pobliżu Kielc - dużego ośrodka miejsko-przemysłowego stanowiącego chłonny rynek zbytu oraz funkcjonowanie na terenie gminy małych i średnich zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego. Rolnictwo, a szczególnie hodowla bydła i trzody chlewnej, stanowią bezpośrednią bazę surowcową dla tych zakładów. Sprzyja temu znaczny udział łąk i pastwisk w areale użytków rolnych.

Łatwy dostęp do rynków zbytu będzie w coraz większym stopniu skłaniał do rozwoju rolnictwa intensywnego, towarowego z szeroką gamą specjalizacji gospodarstw rolnych (warzywa, sady, krzewy owocowe, a przede wszystkim hodowla bydła i trzody chlewnej).

Jednym z głównych hamulców i obciążeń jest jednak nadmierne zatrudnienie w rolnictwie, co w połączeniu z niewielką powierzchnią gospodarstwa rolnego, poprzez niskie dochody osiągane na zatrudnioną i utrzymywaną ludność, nie daje możliwości rozwoju gospodarstw. Niewielkie gospodarstwa podzielone są na jeszcze drobniejsze arealy. Ta rozdrobniona struktura wpływa na dekoncentrację produkcji, kłopoty z przygotowaniem jednorodnych jakościowo i dużych dostaw dla przetwórstwa. Produkcja jest podatna na wahania koniunktury i bardzo łatwo ogranicza się do funkcji samozaopatrzeniowych.

Szansą na zmniejszenie obciążenia gospodarstw rolnych nadmiernym zatrudnieniem i polepszenie rolniczego gospodarowania jest:

- rozwój agroturystyki, a co za tym idzie wzrost zapotrzebowania na różnorodne produkty żywnościowe poprzez zapewnienie żywności dla gości, jak również prowadzenie przez gospodarstwa tzw. marketingu bezpośredniego - sprzedaży produktów rolnych bezpośrednio w gospodarstwie (nabiału, miodu, warzyw, przetworów owocowo-warzywnych itp.),
- bliskie sąsiedztwo miast - ośrodków przemysłowych, stanowiących dogodne i chłonne rynki zbytu,

3. Prognozy warunków i jakości życia ludności

Prognozę jakości życia sporządzono przy wykorzystaniu:

- analiz stanu istniejącego i uwarunkowań,
- analizowanych trendów rozwojowych ogólnokrajowych i regionalnych dla ustalenia trendów lokalnych.

3.1. Mieszkalnictwo

Mieszkalnictwo będzie jedną z najważniejszych funkcji gminy. Rozwój jej uaktywni także związane z nim usługi, wpłynie na wzrost mieszkańców gminy, a co za tym idzie poszerzy krąg odbiorców i wytwórców usług, szczególnie komercyjnych. Rozwój tej funkcji zależy jednak od wzrostu stopnia wyposażenia infrastrukturalnego gminy, zwiększenia atrakcyjności zamieszkania oraz zwiększenia rynku pracy nie tylko na obszarze gminy, ale także w sąsiednich Kielcach.

Celem rozwoju mieszkalnictwa jest:

- zwiększenie atrakcyjności zamieszkania w gminie poprzez podniesienie standardu, czego efektem będzie zatrzymanie emigracji z gminy młodego pokolenia oraz dalszy napływ ludności z sąsiednich obszarów,
- ograniczenie rozproszenia budownictwa, poprzez intensyfikację wykorzystania terenów mieszkaniowych w ramach istniejącego zainwestowania oraz ich ewentualne rozszerzenie na tereny już obecnie obciążone zabudową rozproszoną.

Poprzez podniesienie standardu zamieszkania należy rozumieć przeprowadzenie szeregu działań, których efektem będzie:

- lepszy standard techniczny budynków mieszkalnych oraz ich wyposażenie w instalacje,
- pełne wyposażenie terenów budowlanych w infrastrukturę techniczną,
- prawidłowa obsługa komunikacyjna tych terenów zarówno w układzie wewnętrznym, jak i w powiązaniu z siecią dróg zewnętrznych,
- estetyka i wysoka jakość przestrzeni publicznych w terenach zabudowy,
- dostępność do podstawowych usług publicznych (przedszkola, szkoły podstawowe, ośrodki zdrowia, placówki kulturalne itp.) na poziomie zadowalającym potrzeby mieszkańców.

Szczególne predyspozycje i możliwości realizacji budownictwa istnieją w centralnej i wschodniej części gminy - w terenach o dobrej komunikacji z obszarem Kielc. Wiązać się to będzie z budownictwem mieszkaniowym ludności miejscowej, która swoje miejsce pracy może upatrywać poza obszarem gminy, jak i ludności dotychczas zamieszkującej obszary miejskie, bardziej zasobnej finansowo i opuszczającej obszar zabudowy blokowej na rzecz

zamieszkania w bardziej komfortowych warunkach przestrzennych. Realizacja powyższego budownictwa wzbudzi zainteresowanie większymi działkami:

- przy budownictwie jednorodzinym - ok. 0,10 ha
- przy budownictwie zagrodowym - ok. 0,20 ha

Również rozwój agroturystyki spowoduje zainteresowanie polepszeniem warunków mieszkaniowych i budownictwem pensjonatowym, głównie w południowych i zachodnich obszarach gminy. Wraz ze wzrostem zasobności społeczeństwa zwiększy się zapotrzebowanie na obszary budownictwa rezydencjonalnego. Zakładana wielkość działki tej zabudowy ok. 0,20-0,30 ha. Przy przyjęciu wymienionych wielkości działek dla zabudowy mieszkaniowej kierowano się:

- ogólnymi tendencjami krajowymi zachodzącymi w mieszkalnictwie w ostatnich latach,
- większym zainteresowaniem działkami większymi w zabudowie jednorodzinnej,

Do ustalenia szacunkowej wielkości programu mieszkaniowego przyjęto następujące standardy:

liczba gospodarstw domowych na mieszkanie - 1,1 -1,3

liczba mieszkańców na 1 mieszkanie - 3,0-3,5 osoby

powierzchnia mieszkaniowa na 1 osobę - 20,0-25,0 m²

Zgodnie z powyższymi założeniami, przyjmując konieczność znacznej wymiany obecnej substandardowej substancji mieszkaniowej, prognozuje się potrzeby na nowe tereny mieszkaniowe (w stosunku do obecnie zamieszkałych, a więc razem z terenami mieszkaniowymi wyznaczonymi w obowiązującym planie zagospodarowania przestrzennego gminy):

- dla polepszenia obecnego standardu mieszkaniowego, przyjmując 70% realizacji w zabudowie jednorodzinnej i 30% w zabudowie zagrodowej, szacuje się potrzeby na ok. 1000 mieszkań, tj. 170 – 200 ha terenu (przy 50% wskaźniku wykorzystania terenu) lub ok. 150-170 ha (przy 70% wskaźniku wykorzystania terenu);
- dla prognozowanego przyrostu ludności z 14,3 tys. w roku 1997 do 16,5 tys. osób w roku 2020, przyjmując 100% realizacji w zabudowie jednorodzinnej, szacuje się potrzeby na ok. 700 mieszkań, tj. 100 ha terenu (przy 50% wskaźniku wykorzystania terenu) lub ok. 70 ha (przy 70% wskaźniku wykorzystania terenu);

Łączne zapotrzebowanie na tereny mieszkaniowe w okresie 1999-2020 szacuje się na 220-300 ha.

Szczegółowe ustalenie niezbędnych terenów mieszkaniowych powinno nastąpić na etapie opracowywania planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego uwzględniających kierunki polityki zawarte w studium. Ważnym zadaniem regulacyjnym tych planów powinno być przeciwdziałanie rozpraszaniu budownictwa mieszkaniowego. W pierwszej kolejności, dla

wypełnienia istniejącego układu urbanistycznego, powinny być zainwestowane tereny wolne znajdujące się w obszarach zurbanizowanych i zainwestowanych w infrastrukturę techniczną. Rozwój nowych terenów mieszkaniowych może być dopuszczony także na peryferiach terenów zurbanizowanych, w obrębie zabudowy rozproszonej, które jednak nie naruszają terenów otwartych.

3.2. Infrastruktura społeczna

Celem rozwoju bazy materialnej infrastruktury społecznej jest:

- Dążenie do zabezpieczenia możliwości realizacji elementarnych i podstawowych potrzeb ludności przez usługi publiczne, poprzez zwiększenie wyposażenia wiejskich ośrodków usługowych.
- Zwiększenie atrakcyjności Piekoszowa jako lokalnego ośrodka obsługi poprzez wzbogacenie struktury usług, zarówno publicznych jak i komercyjnych, oraz zapewnienie łatwiejszej dostępności komunikacyjnej z poszczególnych wsi.

Realizacja powyższych celów powinna doprowadzić do wykrystalizowania się sieci ośrodków usługowych. Ośrodkiem usług lokalnych pozostanie Piekoszów obsługujący mieszkańców całej gminy, a w zakresie usług elementarnych ok. 4-5 tys. osób. Do roli ośrodków wspomagających ze względu na swój potencjał demograficzny, położenie i połączenia drogowe predysponowane są miejscowości: Jaworznia, Rykoszyn, Zajączków, Łosień, Brynica i Micigózd - obsługujące po ok. 1-2 tys. osób w zakresie usług oświaty podstawowej, kultury i ochrony zdrowia oraz usług komercyjnych. Realizacja obiektów usług publicznych i komercyjnych w tych miejscowościach, dbanie o ich image zewnętrzny, powinno wpłynąć znacząco na wzrost atrakcyjności zamieszkania na obszarze gminy i zwiększyć identyfikację oraz zaangażowanie mieszkańców w jej problemy.

Obsługa ludności gminy przez urządzenia ponadlokalne realizowana jest obecnie - i będzie w przyszłości zgodnie z podziałem powiatowym - przez bazę zlokalizowaną w Kielcach.

3.2.1. Publiczna infrastruktura społeczna

W zakresie poszczególnych urządzeń infrastruktury społecznej proponuje się następujące rozwiązania:

Oświata

- przedszkola

stan istniejący: 24% dzieci w wieku 3-6 lat objęte

opieką przedszkolną, w tym 40% dzieci przebywa w przedszkolach a 60% dzieci w klasach 0

standard: 40-50% dzieci w wieku 3-6 lat
potrzeby: kilka obiektów przedszkolnych o łącznej ilości ok. 500 miejsc

Potrzeba objęcia dzieci opieką przedszkolną determinowana jest głównie przez czynnik demograficzny, czyli liczbę dzieci w wieku 3-6 lat. Dużą rolę odgrywają także czynniki społeczno-ekonomiczne, tj. zmieniający się model rodziny i wychowania dzieci, stopień bezrobocia kobiet, poziom wykształcenia rodziców. Według prognozy demograficznej dla gminy Piekoszów liczba dzieci w wieku 3-6 lat będzie zmniejszać się do roku 2005 o ponad 120 osób w stosunku do roku 1998. W okresie późniejszym należy spodziewać się wzrostu liczebności tej grupy wiekowej do osiągnięcia ok. 1000 osób w roku 2010, następnie znów niewielkiego spadku. Ten proces falowania niżów i wyżów demograficznych spowoduje zmienne zapotrzebowanie na miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego.

Obecnie stopień objęcia dzieci opieką przedszkolną jest bardzo niski, szczególnie dzieci młodszych niż 6-cio letnie. Spadek zapotrzebowania na pełną opiekę przedszkolną związany jest głównie z bezrobociem kobiet. Liczyć się jednak należy ze zmniejszeniem bezrobocia, wzrostem zatrudnienia – głównie w młodszym, lepiej wykształconym pokoleniu, a co za tym idzie zwiększonym zapotrzebowaniem na opiekę nad dziećmi.

Zwiększone potrzeby inwestycyjne przedszkoli wystąpią szczególnie po roku 2005, kiedy to przewidywany jest ponowny wzrost liczby dzieci w wieku 3-6 lat. Poza tym wzrost zapotrzebowania na opiekę przedszkolną wystąpi wraz z przeobrażeniami na rynku pracy idącymi w kierunku rozwoju szeroko pojętego sektora usług dającego zwiększoną liczbę miejsc pracy dla kobiet. Również zmieniający się model rodziny kreowany jako rodzina dwupokoleniowa oraz możliwość samodzielnego zamieszkania przez młode małżeństwa, zwiększy popyt na miejsca w przedszkolach. Zwiększone zapotrzebowanie wystąpi zapewne w obszarach intensywnego budownictwa mieszkaniowego, szczególnie w centralnej i północnej części gminy.

Zakładając standard 40-50% dzieci w wieku 3-6 lat objętych opieką przedszkolną prognozuje się potrzebę realizacji kilku placówek przedszkolnych o łącznej ilości ok. 500 miejsc.

To zwiększające się zapotrzebowanie na opiekę przedszkolną może być realizowane nie tylko przez placówki samorządowe, ale również innych podmiotów. Chodzi tu głównie o placówki będące własnością podmiotów kościelnych, społecznych oraz osób prywatnych. Mogą to być również niewielkie obiekty, np. ogniska edukacyjne o nieznacznym promieniu oddziaływania, a więc bliskie miejscu zamieszkania dzieci. Poprawi to zapewne znacząco komfort zamieszkania.

■ szkoły podstawowe

stan istniejący: 22 uczniów na 1 pomieszczenie do nauki

standard: 20-25 uczniów na 1 pomieszczenie do nauki
potrzeby: modernizacja i rozbudowa szkół, szczególnie położonych w centralnej i wschodniej części gminy lub realizacja 1-2 gimnazjów

Popyt społeczny na edukację na poziomie kształcenia podstawowego determinuje prawie wyłącznie czynnik demograficzny, czyli struktura wieku. Dlatego też proces falowania wyżów i niżów demograficznych powoduje bardzo znaczące przyrosty lub ubytki w grupie dzieci i młodzieży tego poziomu kształcenia. Prognoza demograficzna dla gminy Piekoszów przewiduje spadek grupy wiekowej 7-14 lat trwający do roku 2010. Następnie prognozuje się wzrost liczebności tej populacji w roku 2020, jednak poniżej obecnego poziomu. Zmieniająca się tak znacznie populacja dzieci w wieku szkoły podstawowej, zwłaszcza wobec istotnego jej wzrostu w ostatnich latach, oznacza poważną zmianę sytuacji z punktu widzenia bazy materialnej, wskutek znacznego ubytku liczby uczniów.

Analiza stanu istniejącego wykazuje korzystne standardy nauczania wyrażające się zarówno wskaźnikiem zmianowości, jak i liczebnością dzieci w klasach. W najbliższych 3 latach szkoły podstawowe opuszczą najliczniejsze roczniki wyżu demograficznego lat 80-tych, a rozpoczynające naukę roczniki będą coraz mniej liczne. Dlatego też w obecnej formie funkcjonowania oświaty baza materialna szkół podstawowych w pełni zaspokoiliby przyszłe potrzeby. Jednak zapowiadana reforma systemu edukacyjnego przedłużająca okres nauki powszechnej do lat 9-ciu i wprowadzająca funkcjonowanie gimnazjum, czyni potrzebę zapewnienia działalności nowej placówki – w pełni wyposażonego gimnazjum. Funkcjonowanie gimnazjum w obrębie już istniejących szkół podstawowych, na które złożą się starsze klasy tych szkół, jest zapewne możliwe, ale przyczyni się znacznie do pogorszenia tamtejszych warunków nauczania. Powstanie odrębnych placówek, odpowiednio wyposażonych, jest być może kwestią przyszłych lat, ale zapewne będzie koniecznością. Problemem będą również nadmierne odległości do szkół z miejsc zamieszkania uczniów.

■ Szkoły ponadpodstawowe

Potrzeby edukacyjne na poziomie szkolnictwa ponadpodstawowego warunkowane są w coraz mniejszym stopniu przez czynnik demograficzny (struktura wieku), a coraz wyraźniej przez czynniki ekonomiczne (bezrobocie, poziom płac) i społeczne (miejsce zamieszkania, poziom wykształcenia rodziców). Czynniki ekonomiczno-społeczne decydują zwłaszcza o zakończeniu nauki na określonym poziomie, bądź jej kontynuacji oraz o wyborze typu szkoły. Obecnie nałożyły się wzajemnie te dwa czynniki, tzn. wyż demograficzny młodzieży w wieku szkoły średniej oraz wzrost aspiracji edukacyjnych.

oddziaływanie tego typu placówek na wzmocnienie więzi lokalnych wywołuje potrzebę ich funkcjonowania w obrębie każdej wspólnoty lokalnej. Są one bowiem miejscem atrakcyjnego spędzenia wolnego czasu oraz twórczej realizacji mieszkańców.

Realizacja wielofunkcyjnego domu kultury w Piekoszowie, poza zapewnieniem lepszych warunków funkcjonowania, przyczyniłaby się znacznie do podniesienia prestiżu miejscowości gminnej. Realizacja placówek kulturalnych w pozostałych większych miejscowościach, zwłaszcza w ośrodkach wspomagających funkcjonowanie miejscowości gminnej, także bezinwestycyjna (w budynkach szkolnych, straży pożarnej, przy parafiach) ale z fachową obsługą – może znacznie przyczynić się do wzrostu atrakcyjności zamieszkania i pobytu przyszłych turystów. Działalność placówek kulturalnych zainicjowana i wspierana przez samorząd może mieć także charakter usługi komercyjnej.

Zdrowie i opieka społeczna

■ ośrodki zdrowia

stan istniejący: 4760 tys. osób na placówkę

standard: 3-4 tys. osób

potrzeby: 1-2 placówek

Przestrzenne rozmieszczenie placówek podstawowej ochrony zdrowia w zasadzie obecnie zapewnia odpowiedni standard obsługi. Jednak w związku z planowanym zamknięciem ośrodka w Jaworzni sytuacja ta ulegnie zmianie i pogorszy się standard dostępności.

W perspektywie, w związku z prognozowanym wzrostem ludności, szczególnie w części centralnej i wschodniej gminy, jak również wraz z procesem starzenia się społeczności gminy – zajdzie konieczność uruchomienia nowych placówek dla zachowania odpowiedniego standardu opieki zdrowotnej jak również standardu dostępności. Proces starzenia się społeczności gminy, zachodzący w Piekoszowie ze znacznym opóźnieniem w stosunku do innych obszarów wiejskich, spowoduje zwiększenie liczby pacjentów korzystających z opieki medycznej i zmieni specyfikę tej opieki. Odpowiedzią na zmieniające się zapotrzebowanie są coraz częstsze praktyki lekarzy rodzinnych oraz wprowadzana reforma opieki zdrowotnej.

Odpowiedni standard opieki zdrowotnej konieczny jest szczególnie w przypadku rozwoju funkcji agroturystycznych.

Opiekę specjalistyczną i szpitalną zapewnić będą mieszkańcom gminy w dalszym ciągu placówki zlokalizowane w Kielcach.

Sport i rekreacja

Obecnie na obszarze gminy, poza Piekoszowem, praktycznie nie ma odpowiednio wyposażonych urządzeń sportowych i jest to najbardziej zaniedbana dziedzina funkcjonowania urządzeń publicznych. Realizacja boisk sportowych z zapleczem, możliwie że wspólnych z przyszkolnymi, wydaje się być niezbędna, szczególnie w przypadku rozwoju turystycznych funkcji gminy.

3.2.2. Usługi komercyjne

Sieć placówek komercyjnych, zarówno handlowych, gastronomicznych jak i usługowych, rozwinięta jest w gminie dość dobrze. Jednak funkcjonujące placówki to w przeważającej mierze obiekty niewielkie, o niskim standardzie wyposażenia.

Podaż tego typu usług jest obecnie i będzie w przyszłości regulowana przez rynek, a więc zależna będzie zarówno od zapotrzebowania na usługi, kształtowanego w znacznej mierze przez kondycję finansową gospodarstw domowych, jak również od możliwości finansowych i wykształcenia prowadzących działalność usługową. Zaproponowane standardy dotyczą optymalnych wartości dla ludności stałej gminy. Zapotrzebowanie na różnego typu usługi znacznie wzrośnie wraz z rozwojem na obszarze gminy turystyki weekendowej i agroturystyki. Sprzyjać to będzie powstawaniu nowych placówek handlowych i usługowych.

Dla podniesienia prestiżu gminy właściwy wydaje się dalszy rozwój w Piekoszowie obszaru centrum usługowo-handlowego oraz większa dbałość o standard obecnie funkcjonujących placówek komercyjnych.

4. STANDARDY JAKOŚCI ŻYCIA

wybranych elementów infrastruktury społecznej

Wyszczególnienie	Miernik	Stan istniejący	Okres perspektywiczny	Uwagi
MIESZKALNICTWO				
▪ Posiadanie samodzielnego mieszkania	<u>liczba gosp.dom.</u> 100 mieszkań	105,0	100,0-103,0	
▪ Wygoda zamieszkania	<u>m² pu mieszkania</u> mieszkańca	14,4	22-25	
OŚWIATA I WYCHOWANIE				
▪ Objęcie opieką przedszkolną dzieci w wieku 3-6 lat	% uczestnictwa	24	40-50	
▪ Warunki nauki w szkołach podstawowych				
– zagęszczenie pomieszczeń do nauki	<u>liczba uczniów</u> pomiesz. do nauki	22	20-25	
– zmianowość	<u>liczba oddziałów</u> pomiesz. do nauki	1,3	1,0-1,1	
▪ Warunki nauki w szkołach średnich				
– zagęszczenie pomieszczeń do nauki	<u>liczba uczniów</u> pomiesz. do nauki	43	25-30	
▪ Możliwość opieki pozarodzinnej – placówki wychowaw. - opiekuńcze	<u>liczba miejsc</u> 1000 M	-	2,5	
KULTURA				
Możliwość korzystania z:				
▪ Bibliotek i filii bibliotecznych	<u>liczba mieszk.</u> placówek	3580	3-4 tys.	
	<u>liczba woluminów</u> 10.000 M	2,4 tys.	3-5 tys.	

Wyszczególnienie	Miernik	Stan istniejący	Okres perspektywiczny	Uwagi
▪ Ośrodków kultury, klubów i świetlic	<u>liczba miejsc</u> 1.000 M.	7	25-30	
OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA				
▪ Zasięg obsługi przez ośrodek zdrowia	<u>liczba mieszk. placówkę</u>	4,7 tys.	3-4 tys.	
▪ Możliwość uzyskania podstawowej porady medycznej	<u>liczba mieszk. gabinet lekarski</u>	1400	700-800	
▪ Możliwość pomocy społecznej w domach opieki społecznej	<u>liczba miejsc</u> 1.000 M	-	3-4	
▪ Możliwość nabycia leków	<u>liczba mieszk. 1aptekę</u>	14,3 tys.	5 tys.	
SPORT I REKREACJA Możliwość korzystania z:				
▪ Hal i sal sportowych	<u>liczba mieszk. obiekt</u>	7 tys.	2-3 tys.	
▪ Basenów krytych		-	10-15 tys.	
▪ Stadionów i boisk		14,3 tys.	4-5 tys.	
HANDEL				
▪ Możliwość korzystania z placówek sklepowych	<u>liczba mieszk. placówkę</u>	149	80-100	
▪ Warunki nabycia artykułów	<u>m² pow. użytk.</u> 1.000 M.	250	300-500	
USŁUGI, NAPRAWY				
▪ Możliwość korzystania z usług	<u>liczba mieszk. placówkę</u>	390	100-150	

II. KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ I ZASADY ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

1. Ochrona środowiska przyrodniczego

Formy ochrony środowiska przyrodniczego w obszarze gminy Piekoszków wynikają z istniejących tutaj wartości przyrodniczych i krajobrazowych (opisane w części I Studium). Wg materiałów Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach znaczna „część gminy odznacza się wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi. Południowa część gminy oraz jej wschodni, przygraniczny fragment (pasmo Zgórskie, Chęcińskie) zostały uznane w koncepcji krajowej sieci ECONET – PL, przyjętej „Studium Wojewódzkim”, za fragment międzynarodowego węzła ekologicznego będącego najważniejszym elementem wojewódzkiego systemu przyrodniczego (Obszar Świętokrzyski), natomiast dolinę rzeki Łososiny wraz z przylegającymi do niej kompleksami leśnymi uznano za korytarz ekologiczny o randze regionalnej. Doliny wyżej wymienionych rzek są jedynymi łącznikami pomiędzy Suchedniowsko-Oblęgorskim i Chęcińsko-Kieleckim Parkiem Krajobrazowym spajającym wojewódzki system przyrodniczy”.

Ochronie prawnej poddana jest większa część gminy Piekoszków od strony zachodniej, południowej i wschodniej, głównie ze względu na walory przyrodnicze tego obszaru.

Najważniejszą rolę spełnia tu Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy wraz z otuliną. Ponad 40 % powierzchni gminy Piekoszków znajduje się w jego obszarze.

Trzy odrębne fragmenty gminy, łącznie 22,39 % powierzchni gminy, wchodzi w skład Parku, a 17,8 % powierzchni gminy współtworzą północną jego otulinę. Obszar Ch-K. P. K. Na terenie gminy Piekoszków obejmuje w znacznej części grunty sołectw : Szczukowskie Góry, Jaworznia, Janów, Łaziska, Zajączków, Wesola oraz w niewielkim stopniu : Gałęzice, Rykoszyn, Piekoszków i Szczukowice. Natomiast otulina obejmuje część gruntów sołectw : Rykoszyn, Gałęzice, Jaworznia, Janów, Wesola, Łaziska, Zajączków i Szczukowice.

Chęcińsko-Kielecki Park Krajobrazowy powołany został Rozporządzeniem Nr 17/96 Wojewody Kieleckiego z dnia 2.XII.1996 r. (dz. Urz. Woj. Kiel. Nr 52/202, 2.XII. 1996 r.).

W odniesieniu do granicy otuliny Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego podaje się wniosek Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych Oddział Południowo-Wschodni Biuro w Kielcach, aby „ granicą otuliny Chęcińsko-Kieleckiego Parku była zachodnia granica korytarza przyszłej drogi ekspresowej nr 7 tj. po uwzględnieniu projektowanej dobudowy drugiej jezdni. Droga nr 7 stanowi obecnie naturalną barierę ekologiczną i krajobrazową, w związku z powyższym granica parku nie powinna przebiegać po stronie wschodniej w/w drogi”.

Na całym obszarze parku i jego otuliny obowiązują zasady działalności

ochronnej przyjęte dla w/w parku.

Plan ochrony Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego precyzuje zasady działalności ochronnej przyjęte dla tego obszaru. Znajdują się one w Rozporządzeniu nr 25/98 Wojewody Kieleckiego z dnia 19 listopada 1998 r. opublikowanym w Dzienniku Urzędowym Województwa Kieleckiego z dnia 2 grudnia 1998 r Nr 46 pozycja 396.

Generalne ustalenia Planu Ochrony wskazują na konieczność racjonalnego gospodarowania w gminie w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju (p. 5 w/w Rozporządzenia). Główne zasady gospodarowania w gminie obejmują uwarunkowania rozwoju społeczno-gospodarczego w tym :

- ochronę istniejących zasobów przyrodniczych i kulturowych,
- osadnictwo i działalność gospodarczą,
- infrastrukturą techniczną i komunalną,
- transport.

Przyjęte w Studium są wiążące dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak również w bieżącej działalności inwestycyjnej.

Zgodnie z § 6 ust. 2 Rozporządzenia 17/96 Wojewody Kieleckiego z dnia 2 grudnia 1996 r., w sprawie utworzenia Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego, wszystkie przedsięwzięcia inwestycyjne realizowane na terenie parku i jego otuliny, wymagające ustalenia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu, objęte są obowiązkiem uzgadniania z Dyrektorem Zarządu Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych, dotyczy to również opracowań urbanistycznych. Ponadto Dyrektor Zarządu może dokonać uszczegółowienia zasad i wymogów architektoniczno-budowlanych określonych w punkcie 4 niniejszych ustaleń.

W odniesieniu do gminy Piekoszków Plan Ochrony Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego podaje szereg wskazań i problemów do rozwiązania .

- W części parkowej koło Szczukowskich Górek powinno się utworzyć rezerwat „Jankowa Zachodnia podobnie jak w części środkowej rezerwaty „Góra Kopaczowa”, „Stokówka”, „Besówka” i „Skalka Sachty”. Natomiast ochrony wymagają istniejące tu rezerwaty „Moczydło” i „Chelosiowa Jama”. Ponadto chronić należy proponowany użytek ekologiczny „Wesołowska Góra”.
- W gminie ostro zarysowuje się potrzeba tworzenia ładu przestrzennego w pierwszym rzędzie na obszarze Parku i jego otuliny.
- Wschodnia część gminy objęta Parkiem i jego otuliną charakteryzuje się stosunkowo wysokim stopniem urbanizacji, co sprzyja tworzeniu się chaosu przestrzennego, powstawanie zabudowy wzdłuż ciągów drogowych (przecinanie lokalnych korytarzy ekologicznych) oraz rozpraszanie zabudowy (ingerencja w panoramy widokowe).
- W środkowej części gminy, przy granicy Parku i w jego otulinie, znajduje się rozległy obszar (ok. 800 ha) wydobywczo-przetwórczy należący do KZPW „Miedzianka”. Stopień jego dewastacji wymaga opracowania planu

zagospodarowania terenu górniczego, koncepcji rekultywacji (w tym wtórnego wykorzystania składowanych odpadów wydobywczych), programu ich realizacji oraz samej realizacji.

- Zachodnia granica gminy biegnie fragmentami nurtu rzeki Łososiny (Wiernej Rzeki) i tym samym gmina Piekoszów współdecyduje o skuteczności pełnienia przez Łososinę i jej dolinę roli korytarza ekologicznego. Parokilometrowej długości odcinek rzeki znajduje się także w Parku. Funkcje ekologiczne rzeki, a także jej wpływ na stan sanitarny Nidy, powodują konieczność realizacji w gminie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej, uporządkowania gospodarki śmieciami i odpadami, uzupełnienia obudowy biologicznej rzeki, zaniechania prac i planów, melioracyjnych i osuszających. Działania te wymagają podjęcia współpracy z gminami Strawczyn i Łopuszno.
- Nie powinny być urbanizowane fragmenty gminy położone w granicach Parku; tereny na południe od Wesołej i Zajączkowa oraz tereny na zachód od Rykoszyna (pomiędzy Pasmami Zelejowskim i Zgórskim).

Ochroną na terenie parku objęto przede wszystkim przyrodę nieożywioną stanowiącą fragment Gór Świętokrzyskich. Jest to jedyne miejsce w Europie, gdzie na tak małej powierzchni występują skały wszystkich epok geologicznych stanowiących obraz dziejów ziemi jakie zaszły w ciągu ostatnich 500 mln lat.

Na terenie gminy Piekoszów istnieją :

1. Rezerwaty przyrody,

- rezerwat przyrody nieożywionej, geologiczno leśny „Moczydło” o powierzchni 16,21 ha, Nr R-055 utworzony Zarządzeniem M. O. S. Z. N. i L. z dn. 27.06.95 r. Położony jest na gruntach wsi Jaworznia - Zagórze (nr ewid. działek 677, 698/1, 700, 701). Ochroną obejmuje wschodnie wapienie środkowego dewonu, zlepieńców permu i triasu oraz pozostałości górnictwa kruszcowego. Zachowały się różne fragmenty muraw kserotermicznych.

Warunki ochrony :

Na obszarze rezerwatu przyrody zabrania się :

1. pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzenia drzew i innych roślin z wyjątkiem przypadków uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rezerwatowego, ujętych w planie ochrony,
2. zbiorów wszystkich dziko rosnących roślin, a w szczególności owoców, nasion i grzybów, z wyjątkiem zbioru nasion na potrzeby hodowli lasu,
3. polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt niszczenia nor i legowisk zwierzęcych, gniazd ptasich i wybierania jaj,
4. wydobywania, usuwania i przemieszczania skał i minerałów,

5. niszczenia gleby lub zmiany sposobów jej użytkowania, w szczególności przez pozyskiwanie ściółki leśnej,
6. wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów lub innych nieczystości, innego zanieczyszczania wód, gleby oraz powietrza,
7. zakłócania ciszy,
8. stosowania środków chemicznych w gospodarce leśnej,
9. palenia ognisk,
10. zmiany stosunków wodnych,
11. umieszczania na obszarze rezerwatu przyrody tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa,
12. wstępu na teren rezerwatu przyrody poza miejscami wyznaczonymi przez wojewodę, z wyjątkiem służb ochrony przyrody oraz służb nadzorujących gospodarkę leśną w lasach stanowiących własność Skarbu Państwa,
13. ruchu pojazdów, z wyjątkiem pojazdów służb ochrony przyrody oraz służb nadzorujących gospodarkę leśną w lasach stanowiących własność Skarbu Państwa.

- rezerwat przyrody nieożywionej, geologiczny „Chelosiowa Jama” o powierzchni 25,83 ha, Nr R-062 powołany Zarządzeniem M. O. S. Z. N. i L. z dn. 25.07.1997 r. Położony jest we wsi Jaworznia (nr ewid. działek 639/16, 639/17, 639/29, 639/32, 639/36, 639/37, 39/38) obejmuje wzgórze Kopaczowa i nieczynny kamieniołom z najdłuższym w Górach Świętokrzyskich systemem jaskiń podziemnych „Chelosiowa Jama - Jaskinia Jaworzniańska” z bardzo interesującą szatą naciekową. Ich łączna długość korytarzy wynosi 3670 m. W wyrobisku pogórnym widoczny jest profil geologiczny wapieni środkowego dewonu oraz przykrywająca je warstwa osadów dolnego triasu.

Warunki ochrony ; zabrania się :

1. pozyskiwania, niszczenia lub uszkodzenia drzew i innych roślin z wyjątkiem przypadków uzasadnionych potrzebami gospodarstwa rezerwatowego, ujętych w planie ochrony,
2. zbiorów wszystkich dziko rosnących roślin, a w szczególności owoców, nasion i grzybów, z wyjątkiem zbioru nasion na potrzeby hodowli lasu,
3. polowania, chwytania, płoszenia i zabijania dziko żyjących zwierząt niszczenia nor i legowisk zwierzęcych, gniazd ptasich i wybierania jaj,
4. wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów,
5. wydobywania i skał i minerałów,
6. niszczenia gleby lub zmiany sposobu jej użytkowania ,
7. zakłócenia ciszy ,
8. palenia ognisk ,
9. stosowania środków chemicznych w gospodarce leśnej i zadrzewieniowej ,

- 10. zmiany stosunków wodnych ,
- 11. umieszczenia tablic , napisów oraz wszelkich innych za wyjątkiem drogowych lub związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa ,
- 12. wstępu na teren rezerwatu za wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez Wojewodę z wyjątkiem SL , SOP oraz zarządcy obszaru wchodzącego w skład rezerwatu .

Wszelkie prace w rezerwach przyrody winne być każdorazowo uzgadniane z Wojewodą Świętokrzyskim .

2. Pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej.

- dąb szypułkowy Nr 264 (w sołectwie Jaworznia)
  - dąb szypułkowy Nr 265 (w sołectwie Jaworznia).
- Ochroną objęte zostały na podstawie Zarządzenia Nr 3/89 Wojewody Kieleckiego z dn. 26.01.1989 r.
- odsłonięcie geologiczne Nr 207 powołane Zarządzeniem Nr 23/87 Wojewody Kieleckiego z dn. 2.X.1987 r. Pomnik ten położony jest w obrębie wzniesienia Kozi Grzbiec w Zajączkowie.
  - zagłębienie krasowe w Łaziskach (Jaworznia Zagórze) Nr 208. powołane j.w.
  - Skalki, czerwone piaskowce, w Zajączkowie - Obory Nr 206. powołane j.w.
  - odsłonięcie geologiczne i jaskinie krasowe w Jaworzni Nr 299 utworzony na podstawie Rozporządzenia Nr 5/91 Wojewody Kieleckiego z dn. 4.12.1981 (Dz. Urz. Woj. Kieleckiego Nr 15).
  - Odsłonięcie geologiczne wapieni permskich w miejscowości Gałęzice-Skiby ujęte w rejestrze Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody pod nr 144.

Warunki ochrony pomników przyrody ożywionej ; zabronione jest :

1. wycięcie, niszczenie lub jakiegokolwiek uszkodzenie,
2. zrywanie pązków, kwiatów, owoców, liści,
3. nacinanie, rycie napisów i znaków,
4. wchodzenie na drzewo,
5. umieszczanie tablic oraz wszelkich innych znaków i przedmiotów za wyjątkiem napisów o ochronie obiektów,
6. zanieczyszczanie terenu, niszczenie gleby, wzniesienie ognia, wznoszenie jakichkolwiek obiektów budowlanych w promieniu 15 m od rzutu korony.

Warunki ochrony pomników przyrody nieożywionej ; zabronione jest :

1. niszczenie obiektów przez rozbijanie i rozsadzanie,
2. wchodzenie na obiekty,
3. rycie napisów i znaków, za wyjątkiem napisów o ochronie obiektów,
4. zanieczyszczanie terenu wokół obiektów,

Wszelkie prace w pobliżu pomników przyrody winny być każdorazowo uzgadniane z Wojewodą Świętokrzyskim .

Obecnie proponowane są do objęcia ochroną nowe obiekty przyrodnicze

1. Rezerwaty :

Lp	Nazwa Miejscowość	Rodz.	Powierzch [ha]	Główny przedmiot ochrony
1	Kozi Grzbiet Zajączków	N	Ok. 6,0	Nieczynny kamieniołom w wierzchołkowej części Koziego Grzbietu wapieni dewońskich jako stratotyp interglacjału małopolskiego oraz żyłowa mineralizacja kruszcowa.
2	Skalka i Sachty	N	Ok. 10,0	Południowe zbocza grzbietu wzgórz Skalka i Sachty, z odsłoniętymi osadami permu górnego, wapieni, margli i zlepieńców gałęzickich z fauną. Objawy mineralizacji kruszcowej i pozostałości wyrobisk górnicych.
3	Todowa Grzęba Gałęzice	N	Ok. 4,5	Fragment ściany wyrobiska górnicych odkrywkowej kopalni wapieni środkowo-dewońskich „Ostrówka” oraz przyległe fragmenty zbocza Todowa Grzęba. Wyjątkowo bogate nagromadzenie szczątków fauny.
4	Beksówka Gałęzice	N	Ok. 10,0	Odsłonięte osady dewonu środkowego i górnego, karbonu dolnego oraz permu górnego w obrębie wzgórz Beksówka i Beksóweczka. W warstwach skalnych liczne szczątki fauny oraz żyłowa mineralizacja kalcytami typu „rózanki zelejowskie”
5	Stokówka Gałęzice	N	Ok. 7,5	Szparowe wyrobisko nieczynnego kamieniołomu kalcytu przecinające wzniesienie Stokówka zbudowane wapieni i zlepieńców permu. W wyrobisku odsłonięte fragmenty żyłowej strefy kalcytów „rózanki zelejowskiej”, a w skałach liczne szczątki fauny. Na całej powierzchni wzgórza występują murawy kserotermiczne.
6	Jankowa Zachodnia Szczukowskie Góry	N	Ok. 1,5	Wychodnie wapieni dewonu środkowego oraz piaskowców i zlepieńców triasu dolnego z pozostałościami kopalni rudy ołowiu (od XVIII do początku XX w.) oraz żyłowego kalcytu typu „rózanka zelejowska”. Na całej powierzchni występują zarośla i murawy kserotermiczne.

Oznaczenia : N – przyrody nieożywione

2. Pomniki przyrody, stanowiska i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Lp	Nazwa miejscowości	Rodzaj	Główny przedmiot ochrony
1	Szczukowskie Górki Machnowica	pomnik	Fragment południowej ściany kamieniołomu wapieni dewońskich „Górki Szczukowskie” z widoczną formą po eksploatacji górnictwa (XVII-XX w.) kruszców ołowiu.
2	Piekoszów Belkowa	pomnik	Fragment wschodniej ściany dawnego kamieniołomu „Belkowa” wapieni dolnego triasu z fauną małżów i ramienionogów.
3	Szczukowskie Górki	stanowisko	Wykop obwodnicy drogi krajowej z profilem wapieni dewońskich i zlepieńców permu, przeciętych żyłą kalcytu.
4	Łaziska Stanisławów	stanowisko	Nieczynny kamieniołom z odsłoniętymi fragmentami wychodni piaskowcowo-lupkowych kambru, w obrębie wzgórza Malinowiec
5	Gałęzice	stanowisko	Wykop drogi z odsłoniętymi wapieniami bitumicznymi cechsztynu oraz objawami mineralizacji rozproszonej kalcytowo-galenowej.
6	Gałęzice	stanowisko	Przekop dawnej kolejki kopalnianej z odsłonięciami wapieni cechsztynu.
7	Gałęzice	zespół przyrodniczo-krajobraz.	Geologiczny zespół przyrodniczo-krajobrazowy (pow. Ok. 100 ha) obejmujący nagie grzbiety w południowej części wsi Gałęzice, z licznymi europejskiej klasy obiektami przyrody nieożywionej (pomniki i stanowiska dokumentacyjne).

3. Obszary użytków ekologicznych

Lp	Miejscowość	nr obszaru na mapie	Kat	Pow. [ha]	Główny obiekt ochrony
1	Zajączków	1	St	ok. 30,0	Zbiorowisko ciepłolubnych muraw w obrębie Góry Wesołowskiej z roślinami chronionymi i rzadkimi zarówno w skali kraju jak i regionu : groszek wielkoprzylistkowy, zawilec wielko-kwiatowy, pluskwica pospolita, wawrzynek pospolity, naparstnica wielkokwiatowa, lilia złotogłów, sasanka łąkowa i inne.
2	Podłosienek	2	T	ok. 4,0	Torfowisko przejściowe między Podłosienkiem a Jeżynowej z gatunkami roślin zagrożonych w skali kraju turzyca Davalla, narecznica grzebieniasta, storczyk szarolistny.
3	Rykoszyn	3	T	ok. 37,0	Torfowisko przejściowe położone na północny wschód od stacji kolejowej Rykoszyn z rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin naczyniowych : turzyca Davalla, kruszczyk błotny, widłak goździsty, rosiczka okrągłolistna, widłak torfowy, przygielka biała, warkotka zwyczajna i inne.

Oznaczenia : T – torfowiskowy; St – stepowy.

W skład wielkoprzestrzennego systemu obszarów chronionych, na terenie gminy Piekoszów, wchodzi dwa obszary chronionego krajobrazu. Pierwszy z nich Konecko-Łopuszański Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje północno-zachodnią część gminy. Podkielecki Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje północno-wschodnią część gminy. Powołane zostały Rozporządzeniem Nr 12/95 Wojewody Kieleckiego z dnia 29.09.1995 r. W sprawie ustanowienia Obszarów Chronionego Krajobrazu w woj. kieleckim. Ich

najważniejszą funkcją jest ochrona wód podziemnych i powierzchniowych oraz rola klimatotwórcza i aerosanitarna.

V kategorii obszarów chronionych wg podziałów Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody) w gminie Piekoszów obejmuje tereny o stosunkowo mało zmienionej szacie roślinnej o umiarkowanych antropopresjach, gdzie stosunkowo łatwo można uzyskać efekty gospodarki zrównoważonej. Zagospodarowanie terenów winno zmierzać w kierunku ochrony krajobrazu dla celów rekreacyjnych.

Podkielecki Obszar Chronionego Krajobrazu (odpowiadający VI kategorii obszarów chronionych wg podziałów Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody) obejmuje tereny gminy Piekoszów, znacznie przekształcone w wyniku gospodarowania (rolniczego, przemysłowego) pod wpływem znacznych antropopresji, gdzie uzyskanie efektów gospodarki zrównoważonej wymagać będzie znacznych nakładów i długiego czasu. Zagospodarowanie terenów winno być ukierunkowane na zrównoważone korzystanie z zasobów naturalnych.

W obszarach chronionego krajobrazu sugeruje się wprowadzenie następujących przepisów prawnych regulujących zasady ich zagospodarowania :

- art. 73 z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (jednolity tekst Dz. U. z 1994 r. Nr 49, poz. 196 z późn. zm.) mówiący o zakazie budowy obiektów wpływający szkodliwie na środowisko na obszarach, które wymagają szczególnej ochrony,
- art. 20 w/w ustawy o konieczności uzgadniania z wojewodą zakresu prac związanych z gospodarką wodną, które mogą wpływać na zachwianie równowagi przyrodniczej na terenach przyrodniczo wartościowych,
- § 4 zarządzenia Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z 7 lipca 1986 r. dotyczący zakazu nawożenia i nawadniania ściekami m. in. w obszarach chronionego krajobrazu,
- § 6 rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 11 sierpnia 1999 r. w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione przy wykorzystaniu osadów ściekowych na cele nieprzemysłowe.

Miejsca ekspozycji dalekich i bliskich widoków stanowią również cenny element walorów naturalnych gminy Piekoszów. W celu ich ochrony należy dążyć do zachowania zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i łąkowych, zachować biologiczną obudowę cieków wodnych, chronić naturalne siedliska wąwozów i parowów. Również ścieżki polne i dróżki przebiegające przez istniejące wąwozy powinny zachować swój naturalny charakter.

W obrębie gminy Piekoszów występują dwa Główne Zbiorniki Wód Podziemnych; GZWP nr 417 – Kielce i jego strefy ochronne Rejon Eksploatacji Kielce, GZWP nr 416 – Małogoszcz. Dla GZWP nr 417 – Kielce wyznaczono obszary najwyższej i wysokiej ochrony, natomiast dla GZWP nr 416 – Małogoszcz obowiązuje zwykła ochrona wód podziemnych.

Wschodnia część gminy Piekoszków to obszar podlegający wysokiej ochronie wód podziemnych (OWO). Na południu w pobliżu miejscowości Janów występuje niewielki obszar podlegający najwyższej ochronie wód podziemnych (ONO) ze względu na GZWP nr 417 – Kielce. Szczególnie istotna jest ochrona terenów znajdujących się nad powyższym zbiornikiem przed zanieczyszczeniem i intensywną zabudową. Wg dokumentacji hydrogeologicznej Rejonu Eksploatacji Kielce zatwierdzonej decyzją z dnia 11.05.1996 r. granica zbiornika GZWP nr 417 Kielce wchodzi na teren gminy Piekoszków.

Dla obszaru GZWP 417 Kielce należy przyjąć następujące zakazy, nakazy i zalecenia co do form jego ochrony. W przyszłości ułatwi to opracowanie MPZP uwzględniających potrzeby ochrony jakości wód podziemnych.

W obszarach najwyższej ochrony (ONO) zakazuje się :

- lokalizacji nowych obiektów przemysłowych potencjalnie uciążliwych dla wód podziemnych,
- wprowadzania ścieków do ziemi i wód powierzchniowych,
- rolniczego wykorzystania ścieków,
- budowy nowych osiedli o zabudowie zwartej jeśli ta zabudowa powoduje ograniczenie infiltracji opadów atmosferycznych na powierzchni większej niż 20 % osiedla,
- zakaz eksploatacji i dokumentowania nowych złóż surowców skalnych występujących poniżej zwierciadła wód podziemnych, (w obszarze GZWP 417 obecnie nie prowadzi się eksploatacji górniczej zarówno powyżej, jak i poniżej zwierciadła wód podziemnych. Powyższy wykaz ma na celu wykluczenie możliwości takiej eksploatacji w przyszłości),
- lokalizowania nowych form chowu zwierząt,
- lokalizowania wysypisk i wylewisk odpadów komunalnych i przemysłowych,
- lokalizowania mogielników środków ochrony roślin i przeterminowanych nawozów sztucznych,
- lokalizowania mogielników zwierząt,
- lokalizowania nowych magazynów produktów ropopochodnych, nowych stacji paliw i rurociągów do ich transportu,
- lokalizowania dużych magazynów substancji chemicznych,
- budowy nowych wodociągów wiejskich i osiedlowych w mieście bez kanalizacji i lokalnej oczyszczalni ścieków.

W obszarach najwyższej ochrony (ONO) nakazuje się :

- likwidację (ewakuację) obiektów, które już spowodowały bardzo duże zagrożenie dla jakości wód podziemnych,
- modernizację obiektów, które już spowodowały zanieczyszczenie gruntu i wód podziemnych i stanowią dla GZWP zagrożenie duże i średnie,

- rekultywację gruntów i oczyszczania wód podziemnych zanieczyszczonych stanowiących zagrożenie duże i średnie,
- utworzenie i prowadzenie wokół obiektów, stwarzających zagrożenie duże i średnie, lokalnego monitoringu wód podziemnych; zasięg i zasady funkcjonowania poszczególnych sieci monitorujących powinny być dostosowane indywidualnie dla poszczególnych obiektów,
- prowadzenie monitoringu jakości wód GZWP w ramach monitoringu krajowego (PIG), regionalnego (RZGW) i wojewódzkiego; nakaz ten dotyczy szczególnie monitoringu regionalnego i wojewódzkiego, gdyż formalne zasady oraz środki finansowe na ich funkcjonowanie nie są określone w sposób zabezpieczający stałe funkcjonowanie,
- w szczególnych przypadkach (określonych indywidualnie dla niektórych obiektów) prowadzenie badań zanieczyszczenia gruntów.

W obszarach najwyższej ochrony (ONO) zaleca się :

- modernizację obiektów, które spowodowały już zanieczyszczenie stwarzające małe zagrożenie dla jakości wód podziemnych,
- rekultywację gruntów i wód w rejonie obiektów stwarzających małe zagrożenie dla jakości wód,
- ograniczenie rozbudowy dróg kołowych o dużym natężeniu ruchu,
- objęcie kanalizacją wszystkich zwodociągowanych wsi i osiedli mieszkaniowych, które dotychczas takiej kanalizacji nie mają,
- wytyczenia tras przewozu środków szczególnie niebezpiecznych dla jakości wód podziemnych (w tym celu należy sporządzić specjalny operat, w którym zostanie określony wykaz środków, warunki i trasy przewozu),
- należy ustalić lokalne zasady nawożenia i stosowanie środków ochrony roślin pod kątem ochrony jakości wód podziemnych (dawki, rodzaj, stan nawozów i terminy ich wysiewania), zapoznać z nimi użytkowników gruntów i określić preferencje finansowe dla stosujących te zasady.

W obszarach wysokiej ochrony (OWO) zakazuje się :

- lokalizacji nowych dużych obiektów przemysłowych uciążliwych dla środowiska; w przypadku lokalizacji obiektów średnich i małych o zezwoleniu na lokalizację decydować będą organy administracji państwowej w o parciu o obowiązkowo opracowaną „ocenę oddziaływania na środowisko” (OOS),
- wprowadzania ścieków do ziemi i wód powierzchniowych nie spełniających wymogów Rozp. M. O. Ś., Z. N. I L. z dnia 5 listopada 1991 r. (Dz. U. nr 116 poz. 503),
- rolniczego wykorzystania ścieków, o ile może to zagrażać jakości wód podziemnych,
- lokalizowania bezściółkowych ferm chowu zwierząt o ile przewiduje się gospodarcze wykorzystanie gnojowicy do nawożenia gruntów rolnych,
- lokalizowania wysypisk i wylewisk odpadów komunalnych bez odpowiednich

- zabezpieczeń,
- lokalizowania dużych mogielników środków ochrony roślin i przeterminowanych nawozów sztucznych,
  - lokalizowania dużych mogielników zwierząt,
  - lokalizowania nowych magazynów produktów ropopochodnych, dużych stacji paliw i rurociągów do ich transportu,
  - lokalizowania dużych magazynów szkodliwych substancji chemicznych,
  - budowy nowych wodociągów wiejskich i osiedlowych w mieście bez kanalizacji i lokalnej oczyszczalni ścieków.

W obszarach wysokiej ochrony (OWO) nakazuje się :

- modernizację obiektów, które już spowodowały zanieczyszczenie gruntu i wód podziemnych i stanowią dla GZWP zagrożenie duże i średnie,
- rekultywację gruntów i oczyszczania wód podziemnych stanowiących zagrożenie duże i średnie,
- utworzenie i prowadzenie wokół obiektów, stwarzających zagrożenie duże i średnie, lokalnego monitoringu wód podziemnych. Zasięg i zasady funkcjonowania poszczególnych sieci monitorujących powinny być dostosowane indywidualnie dla poszczególnych obiektów,
- prowadzenie monitoringu jakości wód GZWP w ramach monitoringu krajowego (PIG), regionalnego (RZGW) i wojewódzkiego. Nakaz ten dotyczy szczególnie monitoringu regionalnego i wojewódzkiego, gdyż formalne zasady oraz środki finansowe na ich funkcjonowanie nie są określone w sposób zabezpieczający stałe funkcjonowanie,

W obszarach wysokiej ochrony (OWO) zaleca się :

- w uzasadnionych przypadkach modernizację obiektów, które spowodowały już zanieczyszczenie stwarzające małe zagrożenie dla jakości wód podziemnych,
- w uzasadnionych przypadkach rekultywację gruntów i wód w rejonie obiektów stwarzających małe zagrożenie dla jakości wód,
- w uzasadnionych przypadkach objęcie kanalizacją wszystkich zwodociągowanych wsi i osiedli mieszkaniowych, które dotychczas takiej kanalizacji nie mają,
- wytyczenia tras przewozu środków szczególnie niebezpiecznych dla jakości wód podziemnych (w tym celu należy sporządzić specjalny operat, w którym zostanie określony wykaz środków, warunki i trasy przewozu),
- prowadzenie przez odpowiednie organy administracji państwowej akcji informacyjnej i szkoleniowej dotyczącej wprowadzenia takich metod gospodarki rolnej (odpowiednie nawożenie i stosowanie środków ochrony roślin), aby do minimum ograniczyć zagrożenie jakości wód podziemnych.

W stosunku do pozostałego obszaru GZWP Kielce (tzw. obszar ochrony zwykłej) należy stosować zakazy, nakazy i zalecenia wynikające z obecnie

stosowanych ustaw i rozporządzeń (np. prawo wodne, prawo geologiczno-górnictwa, strefy ochronne ujęć i inne).

W stosunku do obszarów ONO i OWO przedstawiono zakazy, nakazy i zalecenia. Zakazy dotyczą działalności, która może być podejmowana. Dotyczą więc nowych obiektów, które mają być usytuowane na obszarach ONO i OWO. Nakazy i zalecenia dotyczą przede wszystkim obiektów istniejących, które potencjalnie i efektywnie stwarzają zagrożenie dla jakości wód podziemnych (w różnym stopniu)".

Ochrona wód otwartych powinna polegać przede wszystkim na zabezpieczeniu przed zagrożeniami wynikającymi z nie uregulowanej na terenie gminy Piekoszów sytuacji w zakresie odprowadzania ścieków. Zakres podjętych inwestycji inżynierskich w tej dziedzinie oraz prac projektowych został omówiony w rozdziale dotyczącym infrastruktury technicznej.

Zakłada się systematyczną poprawę stanu czystości wód powierzchniowych. Rzeka Bobrza płynąca przez obszar gminy posiada III klasę czystości (wg klasyfikacji ogólnej). Łososina jest badana tylko w jednym punkcie (ujście do Białej Nidy) i posiada w tym miejscu także III klasę czystości. Poprawa czystości wód nastąpi poprzez budowę lokalnych sieci kanalizacyjnych z małymi oczyszczalniami ścieków, a także przez realizację biologicznej obudowy cieków wodnych, pasem trwałych użytków zielonych wraz z zadrzewieniami przywodnymi.

W realizacji przedsięwzięć z zakresu gospodarki wodnej na terenie gminy Piekoszów należy przyjąć następujące zasady :

- dążyć do zwiększenia retencji wód powierzchniowych oraz w terenach źródliskowych, poprzez rekonstrukcję oraz budowę małych zbiorników wodnych, stawów hodowlanych, małych spiętrzeń, progów wodnych itd.,
- w przypadku niezbędnych regulacji odcinków brzegowych rzek (zabezpieczenie przeciwpowodziowe) należy zadbać o nienaruszenie lokalnych ekosystemów, dotyczy to zbyt inżynierskich regulacji, skracania meandrów dolin, realizacji przekopów i prac melioracyjnych,
- sprecyzować metody prowadzenia prac melioracyjnych, z eliminacją działań wyłącznie odwadniających oraz wprowadzić zakaz osuszania małych zbiorników wodnych.

Ze sprawą systemowego rozwiązania gospodarki wodno-ściekowej wiąże się retencja wód powierzchniowych; właściwie oczyszczone ścieki odprowadzone do wód powierzchniowych nie pogarsza, ich jakości i takie wody można będzie retencjonować.

W/g opracowanego dla województwa "Programu małej retencji wód powierzchniowych" z roku 1996, na terenie gminy Piekoszów planowana jest budowa następujących zbiorników :

1. „Różnisko” na rzece Łososina o pow. zalewu max – 870.000 m²,
2. „Łosieniek” na cieku Czarne Stoki o pow. zalewu max – 305.000 m²,
3. „Brynica Dwór” na cieku od Porzecza o pow. zalewu max – 420.000 m²,
4. „Podzamcze Piekoszowskie” na cieku Ostróżek o pow. zalewu

max – 300.000 m².

Alternatywą dla zbiornika nr 1 „Różnisko” jest zbiornik nr 5 Fanisławice. Istnieje również koncepcja budowy zbiornika „Wierna Rzeka” na bazie zbiornika Fanisławice, który ma powstać na terenach gmin : Łopuszno, Piekoszów i Strawczyn. Główną funkcją, wszystkich wymienionych zbiorników po ich realizacji będzie przechwytywanie wód zwyżkowych oraz funkcja rekreacyjna.

Lasy gminy Piekoszów stanowią 18,2 % ogólnej powierzchni gminy. Reprezentują umiarkowane walory geobotaniczne, ale ze względu na niską lesistość tego obszaru wymagają ochrony i właściwej gospodarki leśnej. Możliwości zwiększenia powierzchni leśnej na gruntach o niskich klasach bonitacyjnych i terenach nieprzydatnych rolniczo przedstawiono na planszy kierunków. Brak jest terenów leśnych podlegających ochronie prawnej, jednakże ze względu na bliskie sąsiedztwo Kielc za ochronne należy uznać lasy państwowe położone w Górkach Szczukowskich (wg kategorii ochronności są to lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50.000 mieszkańców).

Ochrona terenów rolnych w gminie dotyczy kompleksów wysokiej przydatności rolniczej, które w gminie stanowią niewielki procent gruntów ornych i użytków zielonych. W gminie dominują gleby słabe i bardzo słabe, a średnia wartość rolnicza tych użytków kształtuje się na poziomie V klasy bonitacyjnej.

W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego działania w gminie Piekoszów powinny sprowadzać się do tworzenia warunków przechodzenia z ogrzewania węglowego (likwidowanie niskiej emisji) do ogrzewania wyłącznie w oparciu rozwiązania przyjazne dla środowiska.

Obecnie nie występują przekroczenia dopuszczalnych norm stężeń zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym, nie ma więc konieczności natychmiastowych działań restrykcyjnych ze strony gminy. Korzystne byłoby jednak sukcesywne modernizowanie istniejących źródeł ciepła opalanych paliwem stałym, na gazowe lub olejowe.

Duże zmiany w tym zakresie będą możliwe po doprowadzeniu na teren gminy sieci gazu średniego ciśnienia. Pełna gazyfikacja gminy Piekoszów będzie możliwa po wybudowaniu odgałęzienia sieci gazu wysokiego ciśnienia relacji Daleszyce-Morawica-Chęciny oraz SRP I-ego⁰ w Chęcinach.

Konieczność ochrony przed hałasem dotyczy głównie dróg krajowych i regionalnych. Proponuje się zabezpieczenie naturalne w formie biologicznej ochrony szlaków komunikacyjnych.

Dużą uciążliwością dla mieszkańców gminy jest transport odpadów komunalnych na wysypisko śmieci w Promniku (hałas, fetor). Rozwiązanie tego problemu wymaga porozumień międzygminnych.

2. Ochrona dziedzictwa (środowisko kulturowe)

Główne kierunki polityki przestrzennej w zakresie dziedzictwa kulturowego, powinny zmierzać do utworzenia spójnego systemu ochrony zespołów i zespołów historycznych oraz poszczególnych obiektów mogących stanowić jedną z podstaw aktywizacji gospodarczej gminy Piekoszów.

Zastane w gminie dziedzictwo kultury materialnej zostało omówione w części I Studium. Podejście twórcze do wykorzystania wartości posiadanych, musi równocześnie spełnić warunek ich ochrony.

Istniejące w obszarze gminy obiekty zabytkowe podlegają ochronie indywidualnej, wynikającej z wpisu do rejestru zabytków (Studium cz. I). Obiekty te stanowiące dobra kultury objęte są ustawową ochroną prawną polegającą na zabezpieczeniu przed niszczeniem, uszkodzeniem, dewastacją, na zapewnieniu im trwałego zachowania, niezbędnej konstrukcji, rewaloryzacji lub odbudowy.

Na obszarze gminy Piekoszów nie występują, zarejestrowane lub zewidencjonowane obiekty lub zespoły zabytkowe o znaczeniu międzynarodowym.

Istniejące tu zabytki o niższej randze (wg mat. PSOZ 24 obiektów zabytkowych) mogą z powodzeniem spełniać rolę kreatywną w rozwoju gminy.

Najbardziej okazałym i najciekawszym zabytkiem gminy Piekoszów są ruiny rezydencji Tarłów z XVII wieku zlokalizowane w Podzamczu Piekoszowskim, które po odpowiednim przygotowaniu mogą stanowić atut do kreowania gminy jako ośrodka kultury.

Z zabytkowych obiektów sakralnych wyróżnia się świątynia piekoszowska, która jest jednym z głównych sanktuariów maryjnych ziemi kieleckiej. Tradycje kultowe Piekoszowa i dekanatu piekoszowskiego są głównym wyznacznikiem tożsamości lokalnej i źródłem odkrywania własnych korzeni, co współcześnie dokumentują takie obiekty jak piekoszowska oaza i działalność Domu dla Niepełnosprawnych, powstałego w pobliżu istniejącego sanktuarium. Ten zespół kultowo-pielgrzymkowy o randze ponadlokalnej jest miejscem znaczącym, wzbogacającym dziedzictwo historyczne Piekoszowa o współczesne rozumienie potrzeb duchowych społeczeństwa.

Rejestrem zabytków objęte są także cmentarze w Piekoszowie (przykościelny i parafialny) oraz parafie w Łosieniu i Wiernej. Stanowią one zachowane elementy krajobrazu komponowanego.

Lista obiektów znajdujących się pod opieką władz konserwatorskich (obiekty zarejestrowane oraz wpisane do ewidencji zabytków) winna być uzupełniona o obiekty, których charakter zabytkowy jest oczywisty. Dotyczy to głównie obiektów świadczących o „klimacie kulturowym” miejscowości gminy Piekoszów tworzących charakterystyczny krajobraz polskiej osady wiejskiej w rejonie wyżynnym, jak również wszelkich drobnych obiektów-symboli. Kapliczki przydrożne, krzyże, figurki, drogowskazy niezależnie od tego czy mają rodowód historyczny, czy są współczesnym symbolem wiary lub informacji uzupełniają obraz przestrzenny miejscowości w gminie. Powinny zatem zostać

wkomponowane w nowe realizacje (rozpoznane w trakcie inwentaryzacji zostały naniesione na rysunek w skali 1 : 10 000).

Należy podkreślić, że gmina Piekoszów położona w centrum Staropolskiego Okręgu Przemysłowego, posiada wiekowe tradycje przemysłowe, zwłaszcza górnicze. Osady górnicze i pozostałości obiektów przemysłowych (wapienniki, piece hutnicze, szyby, gryzaki), chociaż nie znajdują się w rejestrze konserwatora zabytków jako chronione prawem zabytki techniki mogą w przyszłości, po odpowiedniej rekultywacji obszarów wydobywczych, stać się atrakcją muzealno-turystyczną, (dotyczy to miejscowości : Jaworznia, Janów, Wapiennik, a także Górek Szczukowskich i Gałęzic).

Warto również zwrócić uwagę na walory krajobrazowe gminy Piekoszów, w które wkomponowano istniejącą zabudowę. Wzniesienia i niewielkie spadki na jej granicy południowej i dalekie widoki na wzgórza strawczyńskie po stronie północnej, meandrująca i romantyczna dolina Wiernej Rzeki, oraz otwarte przestrzenie nad Bobrzą, szpalery drzew, wyraźnie zaznaczone przez użytkowanie podziały własnościowe, samotne drzewa przy drodze, zagajniki i dukty polne, oraz zieleń przydomowa, kwiaty w piekoszowskich przysiółkach, stanowią indywidualne tło dla współczesnego zagospodarowania.

Akceptacja takiego spojrzenia przez lokalną społeczność z czasem doprowadzi do kreowania obrazu wsi poprzez pryzmat obiektów historycznych lub tylko charakterystycznych dla „małej ojczyzny”. Wymaga to jednak w decyzjach administracyjnych zapisów informacyjnych o obowiązku uzgodnienia z władzami konserwatorskimi zmian w otoczeniu obiektów o charakterze zabytkowym do zasięgu 50 m. Zapis taki powinien się znajdować w MPZP gminy Piekoszów.

Na terenie gminy Piekoszów istnieją obiekty i stanowiska wpisane do rejestru zabytków archeologicznych przeznaczone do bezwzględного zachowania (obszar w strefie rezydencji Tartów w Podzamczu Piekoszowskim). Występują również obiekty objęte archeologiczną strefą bierną, na rozległym obszarze w północnym i zachodnim rejonie miejscowości gminnej, niewielkie obszary w Szczukowicach (Górki Szczukowskie, Okraglica), w Gałęzicach, w południowo-zachodniej części gminy w dolinie Wiernej Rzeki i na północy w miejscowości Łubno Stare.

W związku z faktem, że teren gminy Piekoszów jest częściowo rozpoznany przez badania tzw. Archeologicznego Zdjęcia Polski, realizowane w ramach programu rządowego, można na tej podstawie określić obszar zawierający komponenty archeologicznych dóbr kultury. Konieczność zachowania i udokumentowania dziedzictwa przeszłości podlegającego ochronie prawnej na mocy Ustawy o ochronie dóbr kultury z dnia 15 lutego 1962 r. jest powodem wytyczenia stref ochronnych (zaznaczonych na planszy kierunków). Wszystkie zaznaczone strefy wprowadzają obowiązek uzgadniania wszelkiej działalności inwestycyjnej w ich obrębie z Wojewódzkim Oddziałem Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Kielcach (al. IX Wieków Kielc 3).

Wg materiałów Wojewódzkiego Oddziału Państwowej Służby Ochrony Zabytków, Wydziału Archeologicznego, na terenie gminy Piekoszów wyznaczono dwa rodzaje archeologicznych stref ochrony konserwatorskiej :

1. Obiekty i zespoły zabytkowe, wpisane do rejestru zabytków archeologicznych, przeznaczone do bezwzględneho zachowania (w przypadku pozytywnego uzgodnienia ewentualnych inwestycji podlegają one bezwzględnemu rygorowi przeprowadzenia wyprzedzających badań wykopaliskowych na koszt inwestora),
2. Strefa archeologicznej ochrony biernej, częściowe zakazy do uwzględnienia na etapie planowania (bieżąca działalność inwestycyjna jest uwarunkowana zapewnieniem na koszt inwestora nadzorów archeologicznych lub wyprzedzających badań ratowniczych – zależnie od zakresu inwestycji i stopnia naruszenia zabytkowych struktur).

Konieczność objęcia prac prowadzonych na terenie stanowisk archeologicznych nadzorem lub wyprzedzającymi badaniami ratowniczymi prowadzonymi na koszt inwestora nie dotyczy obiektów wpisanych do rejestru zabytków archeologicznych przeznaczonych do bezwzględneho zachowania dla przyszłych pokoleń.

Na terenie gminy Piekoszów znajduje się jeden tego typu obiekt : pałac w Podzamczu Piekoszowskim (wytyczna do niniejszego Studium dot. struktur obecnych pod ziemią, związanych z pałacem) wpisany do rejestru zabytków 8 maja 1971 na podstawie decyzji I. dz. K IV b – 680/266/294/71; Nr rejestru 266 Dział A.

Zaznacza się, że wszelkie prace przy zabytkach w tym nadzory i badania archeologiczne na terenie, mogą być prowadzone jedynie przez dyplomowanego archeologa na podstawie zezwolenia wydanego przez Oddział Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Kielcach.

Ponadto wnioskuje się, aby władze gminy Piekoszów zwracały uwagę wykonawcom wszelkich prac ziemnych i budowlanych o obowiązku powiadomienia lokalnych władz i właściwego konserwatora zabytków o znalezieniu przedmiotu, który posiada cechy zabytku (w tym przypadku dotyczy to znalezisk archeologicznych), jak również zabezpieczenia takiego znaleziska i natychmiastowego wstrzymania dalszych prac, mogących je uszkodzić lub zniszczyć. Zniszczenie lub usunięcie takiego przedmiotu z kontekstu w którym został znaleziony jest równoznaczne z utratą części bardzo istotnych informacji o odkryciu. Dotyczy to całej gminy Piekoszów.

3. Budownictwo mieszkaniowe, usługowe, produkcyjne

Kierunki polityki przestrzennej w zakresie budownictwa mieszkaniowego i usługowego wyznaczone są potrzebami rozpoznanymi przez analizę i ocenę stanu istniejącego (Studium cz. I), tendencje rozwoju gospodarczego oraz

prognozę demograficzną. Potrzeby w zakresie programu oraz podstawowe standardy zostały przedstawione w rozdziale „Założenia programowe”.

Zgodnie z powyższymi założeniami łączne zapotrzebowanie na tereny mieszkaniowe w okresie do roku 2020 szacuje się na 220 - 300 ha, przyjmując, że mieszkalnictwo będzie jedną z najważniejszych funkcji gminy. W pierwszej kolejności pod mieszkalnictwo powinny być przeznaczone tereny rolne znajdujące się w obszarach zurbanizowanych i wyposażonych w infrastrukturę techniczną (np. wypełnienie istniejącego układu urbanistycznego w Piekoszowie i Podzamczu Piekoszowskim). Rozwój nowych terenów mieszkaniowych może być dopuszczony również na peryferiach terenów zurbanizowanych, jednakże bez naruszenia walorów terenów otwartych oraz ustaleń wynikających z polityki przestrzennej i studium województwa świętokrzyskiego. Dotyczy to głównie terenów we wschodniej części gminy, w rejonie Szczukowic.

Szczegółowe ustalenie niezbędnych terenów mieszkaniowych powinno nastąpić na etapie opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W planach miejscowych będących w trakcie opracowania widzi się konieczność dokonania niezbędnych korekt w celu wyeliminowania sprzeczności pomiędzy interesem gminy Piekoszków a polityką przestrzenną województwa.

Natomiast uruchomienie nowych terenów budowlanych na obszarze poszczególnych wsi, powinno nastąpić po analizie wniosków złożonych do MPZP.

W Piekoszowie przewiduje się realizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej.

Tereny zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej należy przygotować w trybie ustawy o gospodarce gruntami. Zaleca się oszczędne gospodarowanie przestrzenią i lokalizowanie nowych obiektów w układzie liniowym wzdłuż dróg w nawiązaniu do istniejących układów historycznych. Zwraca się uwagę na potrzebę kontynuowania już istniejącej „obudowy krajobrazowej” dróg eksponującej bliskie i dalekie widoki (jednostronna zabudowa wzdłuż drogi, przerwy w zabudowie).

Należy stosować zasadę harmonijnego „wtapiania” nowych obiektów w istniejącą zabudowę i otaczający krajobraz oraz równolegle z nowymi zamierzeniami inwestycyjnymi realizować zieleń wysoką.

Budynki mieszkalne nie mogą być wyższe od 2 kondygnacji, symetryczny dwuspadowy stromy dach z ewentualnym poddaszem mieszkalnym, zaleca się budynki do wysokości 1¹/₂ kondygnacji. Architektura budynku powinna nawiązywać do cech regionalnych, otoczenie budynków zagospodarowane i estetyczne.

Istniejąca zabudowa skupiona, o charakterze przysiółków, powinna zachować swój dotychczasowy charakter z możliwością wprowadzenia uzupełnień. Ten typ zabudowy miejscowości ze względu na układ urbanistyczny i małownicze położenie ma szczególne preferencje do rozwoju agroturystyki.

Na terenie gminy Piekoszków nie obserwuje się nadmiernego rozproszenia zabudowy, co jest zjawiskiem korzystnym. Istniejąca zabudowa

rozproszona powinna być adaptowana na bezkolizyjnych terenach użytkowanych rolniczo. Dopuszcza się możliwość uzupełnienia i wymiany obiektów, a także możliwość zmiany funkcji obiektów np. na usługowe, za zgodą władz rolniczych.

Nowe gospodarstwa specjalistyczne mogą być lokalizowane samotniczo z zastrzeżeniem respektowania wymagań obowiązujących ustaw.

Przewidziane w planie tereny zabudowy letniskowej sugeruje się przekwalifikować na tereny zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej. Jest możliwość zachowania tej rezerwy dla zabudowy wypoczynkowej, całorocznej, „drugie domy” dla mieszkańców z poza terenu gminy.

Zabudowa o charakterze wypoczynkowym powinna nawiązywać w formie budynku do cech miejscowej architektury oraz odznaczać się uporządkowaną i estetycznie zagospodarowaną działką. Należy wykluczyć lokalizację obiektów tymczasowych o prowizorycznym charakterze, nie wyposażonych w pełną infrastrukturę sanitarną. Dla funkcji letniskowo-wypoczynkowych preferuje się adaptację opuszczonych zagród z zachowaniem istniejących powierzchni działek. Dopuszcza się także, za zgodą właściwych organów, indywidualne lokalizacje „drugich domów” na gruntach słabych rolniczo (klasy VI) ewentualnie w enklawach leśnych (bór suchy).

Tereny zabudowy mieszkaniowej, a zwłaszcza rejon zieloni przydomowej oprócz przeznaczenia pod uprawy sadowniczo-ogrodnicze, mogą być uzupełnione o funkcje usługowe. Dotyczy to realizacji obiektów nieuciążliwych lub o ograniczonej uciążliwości, związanej z produkcją roślinną i zwierzęcą, oraz towarzyszących zabudowie mieszkaniowej obiektów o funkcji komercyjnej lub produkcyjnych o ograniczonej uciążliwości. Funkcje usługowe (zwłaszcza komercyjne) zgrupowane obecnie głównie w miejscowości gminnej, powinny być rozmieszczone bardziej równomiernie w pozostałych sołectwach. Dotyczy to głównie usług handlowych, gastronomicznych z branży rzemieślniczej i drobnego przemysłu. Sugerowane rejon koncentracji usług zaznaczono na rysunku.

Uwzględniając zasady gospodarki rynkowej sugeruje się większe nasycenie usługami sołectw południowych i zachodnich gminy z możliwością lokalizacji usług wolnostojących lub wbudowanych w obiekty mieszkalne, jak również wykorzystanie na cele usługowe opuszczonych zagród. Należy zachować wymogi wynikające z konieczności zachowania lub wprowadzenia w otoczenie obiektu zieleni wysokiej lub średniej ozdobnej lub użytkowej.

Widzi się potrzebę realizacji nowych usług głównie na terenie miejscowości Piekoszów, Podzamcze Piekoszowskie, Micigózd. Dotyczy to zwłaszcza usług ponadpodstawowych z zakresu kultury, sportu, turystyki, ochrony zdrowia czy usług produkcyjnych (przemysłowo-biznesowych). Propozycje podane w części I Studium, wymagają przygotowania terenów pod wymienione funkcje.

Wydaje się celowe racjonalne grupowanie usług, ułatwiające wspólne uzbrojenie terenu i zagospodarowanie towarzyszące z zielenią dekoracyjną i

małą architekturą. Tereny sugerowane do lokalizacji w/w. usług powinny zostać objęte Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego, ze względu na konieczność całościowego spojrzenia na ukształtowanie przestrzeni nowego założenia urbanistycznego. Winno ono spełniać warunek harmonijnego powiązania z otoczeniem przy założeniu, że będzie zespołem kreatywnym. W pracach projektowych preferuje się opracowania indywidualne, które powinny być poddane konsultacji odpowiednich służb architektoniczno-budowlanych i społeczności lokalnej.

Przyjęcie ogólnych zasad przeznaczenia terenów pod budownictwo mieszkaniowo-usługowe i produkcyjne na terenie gminy Piekoszów, wymaga uszczegółowienia dla obszarów prawnie chronionych ze względów krajobrazowych i ekologicznych położonych w granicach gminy. W związku z położeniem części gminy na terenie Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego, wszelkie przedsięwzięcia inwestycyjne realizowane na obszarze parku i otuliny podlegają opiniowaniu przez Zarząd Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych (Rozporządzenie nr 17/96 Wojewody Kieleckiego z dnia 2 grudnia 1996 r. w sprawie utworzenia Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego).

Ponadto na obszarze Piekoszowa (w granicach parku i otuliny) obowiązują ustalenia planu ochrony Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego opublikowane w Dzienniku Urzędowym Województwa Kieleckiego z dnia 2 grudnia 1998 r. Nr 46 poz. 386 (Rozporządzenie nr 25/98 Wojewody Kieleckiego z dnia 19 listopada 1998 r.). Z zapisów w/w rozporządzenia należy podkreślić zalecenie ograniczania zabudowy na obszarze enklawy Parku „Karczówka-Szczukowskie Góry” i w jej otoczeniu i uwarunkowania architektoniczne.

W odniesieniu do zabudowy gminy Piekoszów należy się kierować następującymi ustaleniami architektonicznymi zawartymi w/w rozporządzeniu :

- **„Formy architektoniczne nowo wznoszonych budynków mieszkalnych powinny cechować :**
  - wysokość nie większa niż 2 kondygnacje,
  - dachy dwuspadowe, symetryczne lub czterospadowe o spadku nie mniejszym niż 35⁰,
  - poszerzone okapy,
  - ograniczona wysokość podpiwniczenia,
  - niestosowanie jako detalu architektonicznego i materiału wykończeniowego materiałów, takich jak stłuczka szklana i porcelanowa, lusterka,
  - stosowana kolorystyka elewacji oraz zalecane kolory dachów : czerwony, brązowy, czerwono-brązowy, zielono-brązowy,
  - wprowadzenie do otoczenia budynków zieleni – zwłaszcza wysokiej,
- **budynki użyteczności publicznej, takie jak szkoła, urząd gminy, ośrodek zdrowia, poczta :**

- poddawanie weryfikacji obszarów planowanych do zmeliorowania,
- stopniowe rozwijanie działań na rzecz komasacji gruntów rolnych charakteryzujących się silnym rozdrobnieniem,
- preferowanie upraw zbożowych, paszowych, warzywnych i sadów,
- promowanie rozwoju produkcji zdrowej żywności oraz upraw specjalnych (lecznicznych, miododajnych, jagód).

5. Turystyka i wypoczynek

Rozwój funkcji turystycznej w gminie należy wiązać z uwarunkowaniami zewnętrznymi jak również walorami przyrodniczymi i kulturowymi gminy.

Warunki zewnętrzne sprzyjające temu rozwojowi to :

- widoczny wzrost aktywności turystycznej ludności związany z podróżowaniem dla „odnowy sił”,
- rozwój motoryzacji i zwiększenie dostępności komunikacyjnej,
- położenie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie dużego ośrodka miejskiego,
- wzrost zainteresowania społeczeństwa różnymi formami turystyki aktywnej (w tym odkrywanie nowych, nieznanych rejonów wypoczynkowych),
- wzrost popularności agroturystyki.

Walory przyrodnicze gminy związane z rozwojem funkcji turystycznej wynikają z jej położenia w obszarze chęcińsko-kieleckim parku krajobrazowego i obszarach chronionego krajobrazu, oraz z potrzebą zachowania spójności systemu przyrodniczego (korytarze ekologiczne doliny Łososiny i Bobrzy).

Atrakcyjność turystyczna znacznie wzrośnie po wybudowaniu planowanych zbiorników retencyjnych.

Walory turystyczne gminy w znacznym stopniu należy wiązać z wykorzystaniem zasobów kulturowych gminy, w tym istniejących obiektów zabytkowych i zachowanych tradycji (chrześcijańskich, szlacheckich, górniczych, przemysłowych, literackich) oraz propagowania współczesnego stylu życia na wsi (tradycja w zagospodarowaniu, wygoda w użytkowaniu, estetyka w odbiorze, porządek – w organizacji).

Uwarunkowania rozwoju turystyki na obszarze Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego sformowane w Rozporządzeniu nr 25/98 Wojewody Kieleckiego odnoszą się do terenów gminy Piekoszów w granicach parku i otuliny, ale ze względu na cechy uniwersalne tego dokumentu i przyjętą przez gminę politykę proekologiczną, należy te ustalenia uznać za wiążące;

Rozwój turystyki i wypoczynku powinien opierać się na zasadach zrównoważonego rozwoju. Z tego względu należy rozwijać takie formy turystyki, które zapewnią turyście bezpośredni kontakt z przyrodą i miejscową ludnością, w tym z jej życiem kulturalnym, zwyczajami i zachowaną tradycją. W związku z tym należy rozwijać :

- krajoznawstwo o charakterze docelowym lub tranzytowym w oparciu o sieć szlaków i obiektów przyrodniczych i kulturowych, w połączeniu z edukacją

rowerowych, konnych, samochodowych oraz autokarowych.

- turystykę pobytową o charakterze wypoczynku sobotnio-niedzielnego połączonego z rekreacją przywodną i w lasach, wypoczynku wakacyjnego, zdrowotno-edukacyjnego (zielone szkoły) specjalistyczne (wędkowanie), praca twórcza (plenery, warsztaty artystyczne).
- turystykę kwalifikacyjną (turystyka górsko-piesza).

Dla proponowanych form ruchu turystycznego szczególnie korzystne warunki znajdują się w południowej części gminy na obszarze parku krajobrazowego i jego otuliny. Obszary parku krajobrazowego byłyby odpowiednie dla turystyki pieszej, wspinaczkowej (w terenie zrehabilitowanych obszarów wydobywczych) a także dydaktycznej (rezerwat, pomniki przyrody, użytki ekologiczne).

Dla rozwoju wypoczynkowego w formie agroturystyki preferuje się rejony Wiernej Rzeki, a zwłaszcza miejscowości Łosień, Łosienek, Podłosienek, Lasek Jeżynów, Lesica, Bławatków położone w Konecko-Łopuszańskim Obszarze Chronionego Krajobrazu, oraz miejscowości Zajączków, Wesola, Młynki wchodzące w skład Chęcińskiego-Kieleckiego Parku Krajobrazowego. Funkcja ta ma dogodne warunki rozwoju również w innych miejscowościach na obszarze całej gminy, ponieważ kierowana głównie do pewnych grup odbiorców (rodzice z dziećmi, osoby starsze) będzie służyła poprawie kondycji finansowej gospodarstw wiejskich i może zaangażować osoby nie zatrudnione bezpośrednio przy produkcji rolnej. Dla rozwoju tej funkcji można wykorzystać obiekty w budownictwie zagrodowym a także umożliwić uatrakcyjnienie pobytów turystycznych przez wykorzystanie terenów mniej korzystnych dla rozwoju produkcji rolnej (spacery po łąkach, zagajnikach, ścieżkami polnymi wycieczki konne, spacery po lesie, zimą narty biegowe i saneczkowe na „oślich łączkach” itd).

Elementem przyciągającym i reklamą dla tego typu wypoczynku mogą być dodatkowo, nietypowe zajęcia miejscowej ludności np. uprawa mięty, tworzenie zielników plastycznych, stosowanie tradycyjnych receptur przy sporządzaniu posiłków, przetworów itd.

Warunkiem sukcesu agroturystyki jest pozytywny stosunek do turystyki głównych zainteresowanych, to jest - poza turystami - mieszkańców wsi. Wyraża go przede wszystkim postawa gościnności. Ale sama gościnność nie wystarcza, wymaga ona wsparcia odpowiednimi umiejętnościami gospodarzy oraz odpowiednim przygotowaniem środowiska. Turysta nie przyjedzie bowiem do miejscowości pozbawionej odpowiedniej infrastruktury związanej z rekreacją i wypoczynkiem. Wynajem pokoi, obsługa gości, często organizowanie im wolnego czasu, wymaga znacznych nakładów finansowych, związanych nie tylko z remontem domu, aby zapewnić gościom odpowiedni standard. Turystyka wiejska może być z powodzeniem prowadzona w takich miejscowościach, gdzie istnieje zaplecze agroturystyczne oraz oferowane są usługi wysokiej jakości. Zarówno kontakty z miejscową ludnością, jak i inne doświadczenia turysty muszą prowadzić do przyjemnego i odprężającego wypoczynku.

Turystyka wiejska w dużym stopniu opiera się na atrakcyjnym środowisku naturalnym, krajobrazowym i kulturowym. Ochrona tego środowiska musi być więc traktowana priorytetowo, a sukces programu rozwoju turystyki zielonej w znacznej mierze zależy od poziomu współpracy pomiędzy gminą i jej mieszkańcami i ich wspólnej pracy nad rozwijaniem i sprzedażą usług turystycznych.

Ze względu na konieczność zachowania korytarza ekologicznego preferowane jest zachowanie funkcji wypoczynkowej wzdłuż doliny Bobrzy.

Funkcja rekreacyjno-kulturowa związana z możliwością, budowy drugich domów, na wydzielonych działkach o różnej wielkości z dogodnymi dojazdami, uzbrojonych, w pobliżu terenów zadrzewionych wiąże się z realizacją Gminnego Parku Rekreacji w otoczeniu projektowanego zbiornika wodnego w Podzamczu Piekoszowskim. Oferta ta jest kierowana do zamożniejszych mieszkańców Piekoszowa, Kielc, Podzamcza i okolicznych gmin.

Wybudowanie kolejnych ujętych w „Wojewódzkim Programie Małej Retencji” zbiorników wodnych w znaczący sposób zwiększy ofertę dla wypoczynku, pod warunkiem zagospodarowania terenów wokół zbiornika i stworzenia z nich lokalnych atrakcji przez informację o możliwościach wypoczynku i odpowiednią promocję miejsca.

Również zwiększenie powierzchni leśnych, przez proponowane dolesienia, stworzy lepsze warunki do wypoczynku (poprawa warunków klimatycznych, widokowo-krajobrazowych, możliwości wycieczek „do lasu”).

Innym sposobem wypoczywania jest turystyka do atrakcyjnych miejsc w gminie związanych z różnorodnymi tradycjami szlachecką (Pałac Tarłów w Podzamczu Piekoszowskim) pielgrzymkową (Sanktuarium Matki Boskiej Piekoszowskiej), górniczo-przemysłową (Górki Szczukowskie, Jaworznia), literacką (Zajączków i okolic Miedzianki) tworzącą się tradycją oazową (kontemplacyjno-rehabilitacyjne turnusy rekolekcyjne dla niepełnosprawnych w Piekoszowie).

Można wymienić jeszcze wiele innych sposobów „przyciągania” turystów i kreowania atrakcyjności gminy Piekoszów. Osiągnięcie sukcesów wymaga zaangażowania władz gminy i jej mieszkańców – w promowanie gminy jak również w spełnienie oczekiwań przyjezdnych.

6. Kierunki rozwoju komunikacji

1. Układ drogowy

Najważniejszym elementem przekształcanego układu komunikacyjnego na terenie gminy Piekoszów będzie droga krajowa międzyregionalna nr 7, która jest w sieci dróg ekspresowych.

Dla obwodnicy drogi ekspresowej zakłada się minimalną szerokość zarezerwowanego pasa terenu wynoszącą 250 m.

Dla drogi ekspresowej nr 7 przewiduje się dobudowę drugiej jezdni po stronie zachodniej istniejącej drogi, czyli po stronie prawej zgodnie z kilometrażem.

Wyklucza się bezpośrednie włączenie do drogi ekspresowej nr 7 obszarów budownictwa mieszkaniowego i usługowego oraz wyznaczonych rejonów aktywności ekonomicznej, również tych o charakterze ponadlokalnym. Należy je powiązać z projektowanym układem komunikacyjnym poprzez zabezpieczenie koniecznych dróg dojazdowych - dróg zbiorczych do istniejących węzłów drogowych.

Dla drogi ekspresowej nr 7 należy przyjąć min. odległość linii zabudowy :

- 90 m od zewnętrznej krawędzi projektowanej lub istniejącej jezdni dla wielokondygnacyjnych budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej,
- 110 m od zewnętrznej krawędzi projektowanej lub istniejącej jezdni dla wielokondygnacyjnych budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej,
- 250 m od zewnętrznej lub projektowanej krawędzi jezdni dla budynków szpitali i obiektów wymagających szczególnej ochrony.

Według ocen sporządzonych zgodnie z nowym rozporządzeniem MOŚZNiL w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku strefa szkodliwego oddziaływania dla drogi nr 7 dla odcinka Kajetanów - Wiśniówka wynosi 120 m od zewnętrznej krawędzi projektowanej lub istniejącej jezdni, a w rejonie węzłów około 150 m. Dla drogi nr 7 przebiegającej przez teren gminy Piekoszów strefa ta kształtować się powinna podobnie, dlatego też obiekty budowlane z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi należy lokalizować poza tą strefą.

Droga ta oraz droga wojewódzka nr 761 stanowiąc będą szkielet układu drogowego gminy jako drogi główne o parametrach odpowiadających IV klasie technicznej.

Dla poprawienia standardów życia mieszkańców gminy (w szczególności Piekoszowa i Micigozdu), jak również warunków ruchu tranzytowego, przewiduje się następujące zmiany w przebiegu dróg głównych:

- Przełożenie drogi nr 760 Kielce - Łopuszno na odcinku Szczukowice - Micigózd. Nowa trasa prowadzi będzie po północnej stronie obszaru zainwestowania Piekoszowa i po południowej stronie Micigozdu, po terenie dotychczas rezerwowanym w planie zagospodarowania przestrzennego gminy.
- Poprowadzenie drogi nr 761 Kielce - Piekoszów śladem likwidowanej bocznicą kolejowej z ominięciem części wsi Jaworznia i centralnej części Piekoszowa.

Układ podstawowy dróg poza wyżej wymienionymi drogami głównymi tworzyć będą drogi zbiorcze realizujące połączenia z sąsiednimi ośrodkami gminnymi oraz układem dróg głównych:

- Droga powiatowa nr 15688 Snochowice - Korczyn - Piekoszów,

- Droga powiatowa nr 15454 Chęciny – Zajączków,
- Droga powiatowa nr 15687 Mieczyn – Gnieździska – Zajączków.

Zakłada się, że funkcje dróg zbiorczych pełnić będą również:

- Odcinek obecnej drogi wojewódzkiej nr 761, po realizacji nowej trasy drogi głównej śladem bocznic kolejowej,
- Droga gminna nr 1553010 w połączeniu z drogami powiatowymi nr nr 15467 i 15464, który to ciąg stanowić będzie połączenie z gminą Miedziana Góra.
- Dla upłynnienia przebiegu tego ciągu w rejonie wsi Brynica proponuje się realizację nowego odcinka łączącego drogi nr 15467 i 15464.

Układ uzupełniający tworzyć będą nie wymienione wyżej drogi powiatowe, drogi gminne oraz pozostałe drogi o charakterze publicznym. Przewiduje się, że również istniejący odcinek drogi wojewódzkiej nr 760 na terenie Piekoszowa przejmie funkcje lokalne po realizacji obwodnicy w ciągu drogi głównej.

Zakłada się poprawę parametrów technicznych całej sieci drogowej na terenie gminy stosownie do funkcji realizowanej przez poszczególne odcinki, w tym realizację wydzielonych ciągów pieszych i pieszo – rowerowych wzdłuż dróg w obszarach zainwestowania, przy zachowaniu przekrojów drogowych z rowami odwadniającymi lub opcjonalnie przebudowę do przekroju ulicznego na odcinkach, gdzie zainwestowanie i stany własności nie pozwolą na poszerzenie pasa drogowego.

2. Układ kolejowy

Zakłada się adaptację i modernizację istniejącego układu dróg kolejowych oraz modernizację infrastruktury kolejowej, w szczególności obiektów i urządzeń obsługi podróżnych.

Nawiązując do postulatów zgłaszanych przez władze Kielc przewidziano możliwość realizacji węzła kolejowego w Górkach Szczukowskich i realizację układu linii łącznicowych pomiędzy istniejącym układem kolejowym a planowanym na terenie gminy Miedziana Góra terminalem kontenerowym. Ponieważ tereny rezerwowane w planie miejscowym dla tych inwestycji kolidują z istniejącym zainwestowaniem Szczukowic, jak również planami rozwojowymi mieszkalnictwa na terenie tej wsi, zaproponowano poprowadzenie łącznic w relacji terminal kontenerowy – Piekoszów i terminal kontenerowy - Sitkówka po północno – zachodniej stronie Szczukowic, poza obszarem planowanego zainwestowania. Zakłada się, że pozostałe planowane linie łącznicowe prowadzone będą po terenie rezerwowanym w planie miejscowym.

3. Transport publiczny

Nie przewiduje się zasadniczych zmian w funkcjonowaniu transportu publicznego. Podstawowym środkiem podróżowania pozostanie autobus, uzupełniany przez komunikację kolejową. Postuluje się zwiększenie częstotliwości kursowania autobusów i pociągów, koordynację rozkładów jazdy oraz przebiegu linii w celu skrócenia czasów oczekiwania w relacjach przesiadkowych, modernizację zaplecza (wiat przystankowych, zatok autobusowych, urządzeń obsługi pasażerów na stacjach i przystankach kolejowych).

Z uwagi na stosunkowo niewielkie potoki ruchu pasażerskiego na trasach kolejowych, postuluje się stopniową wymianę taboru obsługującego linie lokalne na tabor małej pojemności, przy jednoczesnym zwiększeniu - w miarę możliwości ekonomicznych - częstotliwości kursowania pociągów.

Poprawa dostępności środków transportu zbiorowego może zostać uzyskana poprzez stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju sieci połączeń mikrobuserowych. Większa elastyczność tego środka przewozowego w dostosowywaniu się do zmieniających się potrzeb przewozowych, mniejsze wymagania w zakresie parametrów technicznych tras drogowych, a także niskie koszty eksploatacyjne pozwalają na obsługę terenów położonych poza zasięgiem obsługi linii autobusowych.

4. Obiekty zaplecza motoryzacji

W zakresie obsługi parkingowej przyjmuje się zasadę, ilość miejsc postojowych, odpowiednią ze do charakteru obiektu, inwestor powinien zabezpieczyć w granicach działki, na której realizowana jest inwestycja.

Wobec zmian rynkowych jakie nastąpiły w kraju w ostatnich latach wydaje się niecelowe sterowanie w fazie planistycznej lokalizacją obiektów zaplecza motoryzacji, w tym stacji paliw. Obiekty tego typu powinny być traktowane tak jak inne obiekty usług komercyjnych. O ich ilości i usytuowaniu powinny decydować potrzeby rynkowe a ograniczenia lokalizacyjne powinny wynikać jedynie z wymogów ochrony środowiska i uwarunkowań funkcjonalno - ruchowych (możliwość lokalizacji wjazdu i bezpieczeństwo ruchu drogowego).

7. Infrastruktura techniczna- koncepcja rozwoju

Koncepcję rozwoju infrastruktury technicznej gminy Piekoszów oparto na materiałach wykonanych w I etapie Studium (Diagnoza), z tego też względu wszystkie dane liczbowe odnoszą się do roku 1998, obecnie mogą one nie odzwierciedlać stanu infrastruktury w roku 2000.

Gmina Piekoszów będzie posiadała zbiorcze zaopatrzenie:

- w wodę : z 4 systemów wodociągów grupowych,
- w gaz : z 2 źródeł zasilania,
- odprowadzenie i oczyszczanie ścieków : kilku systemów sieci kanalizacji sanitarnej z OMB.

Zaopatrzenie w wodę

Jak wykazano w I etapie Studium, istniejące studnie wiercone należące do K.Z.W.P. „Miedzianka” posiadają obecnie duże rezerwy wody. W związku z powyższym z tego ujęcia projektuje się zaopatrzyć w wodę poprzez budowę wodociągów następujące wsie: Gałęzice, Wesoła, Młynki, Lasek oraz Jeżynów.

1. Wodociąg dla wsi Gałęzice

Projektowany wodociąg będzie włączony do istniejącej sieci $\varnothing$ 90 mm we wsi Gałęzice. Z projektowanej sieci wodociągowej poprzez przyłącza zostanie udostępniona woda dla 19-tu gospodarstw wsi Gałęzice oraz jednej zagrody we wsi Piekło z gminy Chęciny. Włączenie do istniejącej sieci nastąpi poprzez projektowaną typową kontenerową przepompownię wody. Zaopatrzenie w wodę zagrody we wsi Piekło możliwe jest poprzez zestaw hydroforowy zlokalizowany w pobliżu granicy gminy Piekoszów i Chęciny. Docelowo ilość pobieranej wody przez mieszkańców wynosić będzie $Q_{sr\ dob} = 30,2 \text{ m}^3/\text{d}$, tj. 0,35 l/sek.

2. Wodociąg Wesoła – Młynki

Projektowany wodociąg z rur PCV włączony będzie bezpośrednio do istniejącej sieci wodociągowej we wsi Zajączków. Oblicza się, że zapotrzebowanie wody dla okresu obecnego wyniesie $Q_{sr\ dob} = 47,80 \text{ m}^3/\text{d}$, zaś dla perspektywy $88,20 \text{ m}^3/\text{d}$.

3. Wodociąg Lasek – Jeżynów

Projektowany wodociąg z rur PCV będzie włączony bezpośrednio do istniejącego wodociągu we wsi Łosienek. Według obliczeń docelowe zapotrzebowanie wody wynosić będzie $Q_{sr\ dob} = 28,60 \text{ m}^3/\text{d}$ tj. 0,33 l/sek.

W najbliższym okresie nastąpi również przebudowa odcinka starej, źle działającej sieci we wsi Jaworznia Fabryczna, wraz z podłączeniem tej części miejscowości do ujęcia w Szczukowicach (Cielętnik).

Wówczas teren gminy będzie zwodociągowany prawie w 100%.

Realizacja wodociągów jest uzależniona od możliwości finansowych Gminy.

Duże rezerwy wody na ujęciach to wynik m. in. małego jej poboru przez mieszkańców, którzy w dużym stopniu do celów gospodarczych wykorzystują darmową wodę znajdującą się we własnych studniach kopanych.

Dla wodociągu grupowego „Piekoszów – Górki Szczukowskie” należy pozyskać dodatkowe źródła wody o wydajności zapewniającej pokrycie

perspektywicznych potrzeb przedmiotowego wodociągu ze względu na występowanie ponadnormatywnej ilości azotanów w wodzie na ujęciu w Piekoszowie, wysokie koszty uzdatniania oraz brak możliwości zwiększenia poboru wody z tego ujęcia z uwagi na zatwierdzone zasoby dyspozycyjne Rejonu Eksploatacji Kielce należy poszukać nowego źródła wody.

Celem prawidłowej a więc i bezawaryjnej pracy ujęcia w Szczukowicach (obok Cielętnika) oraz w Górkach Szczukowskich należy pozyskać awaryjne źródło wody o zbliżonej wydajności do studni zasadniczej.

Należy opracować projekty stref ochronnych dla pozostałych studni wierconych służących do zbiorowego zaopatrywania ludności w wodę do picia i potrzeb gospodarstw domowych oraz do produkcji artykułów żywnościowych a zlokalizowanych na terenie gminy zgodnie z obowiązującym Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 05.11.1991r. (Dz. U. Nr. 116, poz. 504 z dnia 16.12.1991r.). Następnie należy wystąpić z wnioskiem o ich ustanowienie. W strefach tych występują nakazy, zakazy i ograniczenia w zakresie użytkowaniu gruntów i korzystania z wody, mające na celu pełną ochronę tych wód. Zasięg strefy ochronnej oraz zasady użytkowania w niej określa zawsze decyzja je ustanawiająca.

Do czasu ustanowienia stref ochronnych dla pozostałych studni wierconych, należy objąć ochroną teren znajdujący się w promieniu leja depresyjnego R każdej studni (patrz Diagnoza...) Sposób użytkowania w/w terenów powinien być zgodny z zasadami obowiązującymi w strefach ochrony pośredniej wewnętrznej od ujęć wody (j.w. Dz.U.Nr.116, poz. 504).

Podsumowując powyższe, można stwierdzić że obecne i perspektywiczne (około 20 lat) potrzeby gminy dotyczące zaopatrzenia w wodę przy dotychczasowym charakterze odbiorców będą zabezpieczone.

Niepokojącym jednak jest fakt stałego zmniejszania się zasobów wód podziemnych oraz pogarszająca się ich jakość (wskutek przedostawania się do nich substancji pochodzących z nawozów sztucznych, środków ochrony roślin oraz skażeń pochodzących z nieprawidłowej gospodarki odpadami stałymi oraz płynnymi).

UWAGA:

Kolizja pomiędzy lokalizacją zakładu przerobu części poubojowych na paszę „UTIL-PASZ” a zakazami i ograniczeniami wynikającymi ze strefy ochronnej od ujęcia w Szczukowicach (Cielętnik) oraz obszarem najwyższej ochrony głównego zbiornika wód podziemnych –GZWP nr.417 Kielce.

Trudności z odnawianiem zasobów wód podziemnych nakazują:

- racjonalnie gospodarować istniejącymi zasobami wód podziemnych;
- chronić wody podziemne przed skażeniami;
- chronić przed zainwestowaniem tereny potencjalnie nadające się do utworzenia zbiorników retencyjnych;
- realizować zbiorniki retencyjne i utrzymywać je w należyłym stanie technicznym i sanitarnym.

Mała retencja

Zgodnie z zatwierdzonym programem małej retencji na terenie gminy Piekoszów projektuje się cztery zbiorniki. Są to:

1. zbiornik „Piekoszów” na cieku Ostrózek

- rzędna piętrzenia max. – 251,25 m.n.p.m.
- pow. zalewu max. – 300000,0 m²
- objętość zbiornika max. – 486000,0 m³

2. zbiornik „Brynica Dwór” na Cieku od Porzecza

- rzędna piętrzenia max. – 255,00 m.n.p.m.
- pow. zalewu max. – 470000,0 m²
- objętość zbiornika max. – 728000,0 m³

3. zbiornik „Łosienek” na rzece Czarne Stoki

- rzędna piętrzenia max. – 237,50 m.n.p.m.
- pow. zalewu max. – 305000,0 m²
- objętość zbiornika max. – 538000,0 m³

4. zbiornik „Różnisko” (Łosień) na rzece Łososina

- rzędna piętrzenia max. – 236,25 m.n.p.m.
- pow. zalewu max. – 870000,0 m²
- objętość zbiornika max. – 960000,0 m³

Ze względu na lokalizację zbiornika „Różnisko” na terenie gminy Piekoszów, Strawczyn oraz Łopuszno koszty budowy powyższej inwestycji winny być ponoszone wspólnie przez trzy gminy.

Wybudowanie zbiorników retencyjnych w gminie:

- poprawi stosunki wodne złagodzi skutki ekstremalnych zjawisk jak susza

- czy powódź;
- pozwoli wykorzystać je do celów rekreacyjnych, przez co gmina stanie się bardziej atrakcyjna.

Gospodarka ściekowa

Gmina Piekoszów nie posiada systemowych układów kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków. Dostawa wody z wodociągów komunalnych do gospodarstw domowych, obiektów użyteczności publicznej, zakładów usługowych oraz przemysłowych wymusza bezwzględnie konieczność budowy prawidłowych systemów sieci kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków, zgodnie z obowiązującą ustawą o ochronie środowiska naturalnego. Obecnie ścieki z szamb wylwane są do gruntu w miejsca przypadkowe, lub infiltrują do gruntu poprzez nieszczelne szamba.

Za szybkim rozwiązaniem tego problemu przemawia fakt położenia znacznego obszaru gminy na głównych i użytkowych zbiornikach wód podziemnych.

W związku z powyższym należy opracować koncepcję kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków dla terenu całej gminy, a następnie ją systematycznie realizować. Przy opracowywaniu w/w koncepcji winno się uwzględnić:

- projektowane zbiorniki małej retencji,
- możliwość wykorzystania terenów obecnej oczyszczalni ścieków w Piekoszowie i podczyszczalni wód opadowych na terenie K.Z.P.W „Miedzianka”,
- wykonane opracowania sieci kanalizacji sanitarnej dla miejscowości: Micigózd, Podzamcze, Wincentów i Piekoszów.

Projektowane oczyszczalnie powinny mieć możliwość przyjmowania poprzez punkty zlewne nieczystości płynnych ścieków dowożonych z okolicznych szamb.

Grupowymi systemami oczyszczania ścieków (sieci kanalizacji sanitarnej z oczyszczalniami ścieków) należy objąć tereny o zwartej zabudowie mieszkaniowej.

Indywidualny system oczyszczania ścieków będzie stosowany w pojedynczych siedliskach położonych w znacznym oddaleniu od sieci kanalizacji sanitarnej.

Ścieki technologiczne z zakładów zlokalizowanych na terenie gminy mogą być odprowadzane do sieci i oczyszczalni ścieków stanowiących mienie komunalne po uprzednim ich podczyszczeniu jeśli ich ładunki nie odpowiadają wartościom Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 05.11.1991r.- poz. 503 (Dz. U. Nr 116 z dnia 16.12.1991r.), oraz muszą odpowiadać warunkom wprowadzenia ścieków technologicznych do urządzeń kanalizacyjnych stanowiących mienie komunalne zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 19.05.1999 r. - poz 501 (Dz.U. Nr 50 z dnia 19.05.1999 r).

Winno się rozważyć możliwość budowy trzech systemów kanalizacji

sanitarnej i oczyszczalni ścieków:

1. Sieć kanalizacji sanitarnej obejmująca wschodnią część gminy (zlewnia rzeki Bobrzy) łącznie z Wincentowem , przysiółkiem Romanów i Wacławowo do OMB w rejonie przysiółka Okraglica.
2. Sieć kanalizacji sanitarnej obejmująca wieś: Bławatków, Skalka, Rykoszyn, Gałęzice, Lesica oraz Zakład KZPW w Miedziance z OMB na terenie podczyszczalni wód opadowych KZPW w Miedziance.
3. Sieć kanalizacji sanitarnej obejmująca wieś: Łubno, Łosień, Łosienek, Jeżynów, Lasek, Zajączków, Wesoła i Młynki z OMB w rejonie wsi Wesoła. Budowa rozległych grawitacyjno - tłocznych systemów kanalizacji sanitarnej z małą ilością oczyszczalni ścieków jest rozwiązaniem droższym w momencie budowy, ale dużo tańszym w eksploatacji.

Zaopatrzenie w gaz

Zaopatrzenie gminy w gaz ziemny średniego ciśnienia nastąpi z dwóch kierunków :

- częściowo (około 2000 mieszkańców od strony południowo-wschodniej) z sieci miejskiej miasta Kielce,
- pozostała część terenu gminy ze SRP I-go^o zlokalizowanej w rejonie wsi Niedźwiedź w gminie Strawczyn.

Zapotrzebowanie gazu ziemnego dla terenu gminy (przy założeniu 90% zgazyfikowanych gospodarstw) na cele: komunalno – bytowe, c.o. oraz 20% odbiorcy inni przedstawia się następująco:

	Zapotrzebowanie roczne mln m ³ /rok	Zapotrzebowanie godzinowe m ³ /h
Gmina Piekoszów – cała	14,944	2270,00
Część zasilana z układu Radoszyce- Strawczyn	10,076	1530,00

W powyższym bilansie uwzględniono gaz ziemny do ogrzewania budynków ponieważ jest on obok oleju opałowego najtańszym źródłem ciepła.

UWAGA:

Po doprowadzeniu gazu sieciowego do gospodarstw należy liczyć się ze znacznym zwiększeniem ilości wytwarzanych ścieków, których obecnie nie ma możliwości neutralizować.

Elektroenergetyka

Na terenie gminy nie przewiduje się budowy nowych Głównych Punktów Zasilających oraz linii wysokich napięć poza drugostronnym zasilaniem napięciem 400 kV z kierunku Bełchatów do istniejącego GPZ w Micigoździe - „Kielce 400”.

Wielkość mocy istniejących na terenie gminy stacji transformatorowych jest wystarczająca dla pokrycia bieżących potrzeb mieszkańców.

Jednakże z uwagi na to, że większość istniejących na terenie gminy sieci wybudowano w roku 1964 wymagają one gruntownej modernizacji w celu zapewnienia odbiorcom odpowiedniej jakości dostarczanej energii elektrycznej (właściwe poziomy napięć znamionowych, skuteczna ochrona przed porażeniem prądem elektrycznym). Sieć elektryczna została zmodernizowana tylko w niektórych miejscowościach np w Jaworzni.

Wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną obecnie realizowanego przez „Inwestprojekt Świętokrzyski” osiedla w Podzamczu Piekoszewskim oraz planowane na zachód od istniejącego osiedla „40-lecia” przeznaczenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe, wymaga modernizacji starych i budowy nowych sieci transformatorowych 15/0,4 kV.

Telekomunikacja

Zrealizowanie programu telefonizacji gminy pozwoliło na zaspokojenie obecnych i przyszłych potrzeb jej mieszkańców w zakresie łączności przewodowej (panelowa automatyczna centrala daje możliwość jej dalszej rozbudowy, a budowana sieć rozdzielcza posiada przewidywaną na najbliższe lata 10 % rezerwę).

W zakresie telefonii bezprzewodowej, w ostatnim okresie, żaden z operatorów nie złożył wniosku o wydanie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla budowy stacji przekaźnikowych.

8. Gospodarka odpadami stałymi

Gmina Piekoszewów nie posiada własnego wysypiska śmieci. Odpady stałe na terenie gminy składowane są bez segregacji, a następnie wywożone na wysypisko śmieci w Promniku (gmina Strawczyn). Właścicielem powyższego wysypiska jest miasto Kielce. Wysypisko w Promniku położone w bezpośrednim sąsiedztwie gminy Piekoszewów powoduje dla niej szereg uciążliwości (przejazdy śmieciarek, duża ilość ptactwa, szczurów oraz nieprzyjemny zapach). Dla wysypiska została wydana przez Wydział Ochrony Środowiska UW. w Kielcach decyzja z dnia 30.01.1995 r. znak : OS.II-7522/9/95 ustanawiająca 400 m strefę

uciaźliwości od docelowej (część istniejąca i projektowana) powierzchni tego wysypiska. Powyższa strefa uciaźliwości zajmuje północny obszar gminy Piekoszków.

Nadmienia się, że w 1998 r Rada Gminy w Piekoszowie podjęła uchwałę nr III/20/98 z dnia 17.06.1998 r. w sprawie szczegółowych zasad utrzymywania porządku i czystości w gminie Piekoszków.

W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Piekoszków z roku 1993 przewidziano na obszarze wsi Micigózd na wschód energetycznej stacji systemowej dla woj. kieleckiego, rezerwę terenu pod lokalizację wysypiska nieczystości stałych, głównie dla potrzeb miasta Kielce, jak również dla potrzeb gminy Piekoszków.

Projektowane powiększenie wysypiska w kierunku granicy z gminą Piekoszków, spowoduje zwiększenie uciaźliwości na obszarach gminy korzystnych do inwestowania. Gmina Piekoszków powinna więc dążyć do porozumienia z gminą Strawczyn, co do wspólnego prawidłowego użytkowania wysypiska miasta Kielce i 12 gmin, które obecnie korzystają ze składowiska odpadów komunalnych w Promniku.

Sugeruje się dwa rozwiązania :

1. Przeprowadzenie rozmów z gminą Strawczyn i gminami korzystającymi z wysypiska, w celu zawarcia porozumienia gwarantującego minimalizację ilości składowanych odpadów. Przyjmując, że ilość odpadów na jednego mieszkańca może wynosić 200 kg/rok należy wspólnie z gminami zainteresowanymi zorganizować system selektywnej zbiórki odpadów oraz punkty skupu i gromadzenia surowców wtórnych. Władze samorządowe powinny zachęcić potencjalnych organizatorów skupu i zbiórki segregowanych odpadów systemem ulg lub dotacji.
2. Rozważenie możliwości budowy wysypiska na terenie własnej gminy.

Celem polepszenia stanu czystości na terenie gminy korzystnym wydaje się zaopatrzyć każde gospodarstwo w pojemniki na odpady stałe. Pozwoli to uniknąć zaśmiecania terenu po drodze do kontenera.

W dalszej kolejności można wprowadzić inne rozwiązanie polegające na dokładnej segregacji powstałych w gospodarstwach domowych odpadów. Odpady organiczne winny być składowane i kompostowane, a następnie wykorzystywane jako nawóz w przydomowych ogródkach lub wywożone na pola. Odpady typu szkło bezbarwne, szkło kolorowe, papier, tworzywa sztuczne oraz złom winny być wrzucane do odpowiednio opisanych i usytuowanych pojemników. Taki sposób zagospodarowania odpadów wiąże się z dostarczeniem opisanych pojemników do segregacji odpadów przez odpowiednie służby gminne. Służby te mogą wówczas zajmować się również sprzedażą tych odpadów jako surowców wtórnych.

III. POLITYKA W ZAKRESIE ZABEZPIECZENIA PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Rejestr wojewódzki nie zawiera zadań rządowych dla terenu objętego opracowaniem (pismo Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach z dnia 22.12.1998 r znak PR.III-0712/30/98). Przy pracach nad Studium gminy Piekoszów rozważono natomiast propozycje i sugestie rozwojowe wynikające z dotychczasowych prac nad „Studium zagospodarowania przestrzennego województwa kieleckiego”.

W zakresie przemysłu wydobywczego w Studium przyjęto poniższe ustalenia :

Na terenie gminy Piekoszów utworzony jest teren górniczy „Ostrówka” III oraz obszar górniczy o tej samej nazwie w granicach którego Kieleckie Zakłady Przemysłu Wapienniczego S.A. w Miedziance prowadzą wydobywanie kopaliny podstawowej (wapieni) ze złoża „Ostrówka” na podstawie koncesji Nr 197/93 udzielonej przez Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 06.09.1993 r. zmienionej dec. W/w Ministra z dnia 20.11.1996 r. w zakresie m / n wyznaczenia granic obszaru i terenu górniczego z terminem ważności do 30.10. 2003 r. (pismo Okręgowego Urzędu Górniczego z dnia 07.12.1998 znak OUG – 085 – 67 – 98 – 2K). Dla kopalni i zakładu przerobczego „Ostrówka III” KZWP w Miedziance decyzją z dnia 12.10.1988 r. znak BUA.II-8331/3/6/88 Wojewody Kieleckiego została ustanowiona strefa ochronna.

Dla terenów górniczych „Ostrówka III”, „Kopaniny”, „Zajączków”, „Ostrówka-Zwał”, „Górki Szczukowskie” istnieje konieczność sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w świetle art. 53 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. prawo geologiczne i górnicze (Dz. U nr 27 poz.96 z późniejszymi zmianami), z tym że dla terenów górniczych ustanowionych dla kopalni pospolitych („Kopaniny”, „Zajączków”, „Ostrówka-Zwał”, „Górki Szczukowskie”) możliwe jest odstępstwo od jego sporządzenia. Wymagana jest w tym zakresie odpowiednia Uchwała Rady Gminy.

Z pozostałych rozpoznanych złóż na terenie gminy Piekoszów (omówiona w cz. I Studium) eksploatacja jest prowadzona tylko w złożu „Górki Szczukowskie”. Złoże udokumentowane do produkcji kruszywa drogowego eksploatują Kopalnie Odkrywkowe Surowców Drogowych w Kielcach. Jednakże z uwagi na swoją konfliktowość przewiduje się zakończenie jego eksploatacji i utworzenie tu pomników przyrody nieożywionej (rozdz. II część II Studium).

Złoża nieudokumentowane, głównie piaskowca (Gałęzice) oraz piasków (Piekoszów, Podzamcze Piekoszowskie, Łosień, Rykoszyn, Zajączków, Wesoła, Brynica, Dolina Bobrzy) z uwagi na małe zasoby i niską jakość surowca są wykorzystywane jedynie na potrzeby lokalne.

Zwraca się uwagę, że wszelkie decyzje koncesyjne dla przemysłu wydobywczego na terenie parku krajobrazowego i jego otuliny wymagają uzgodnień z Zarządem Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych.

Ponadto w odniesieniu do wszystkich istniejących zakładów wydobywczych na terenie parku i otuliny, niezbędne jest :

- prowadzenie robót górniczych minimalizujących uboczne skutki dla środowiska (jakość powietrza, ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, hałas, zmiany w siedliskach),
- wykorzystanie w znaczącym stopniu surowców odpadowych,
- sukcesywne przywracanie właściwego stanu terenom eksploatacyjnym, co stanowi warunek rozszerzenia działalności górniczej,
- prowadzenie monitoringu środowiska i instalowanie technicznych urządzeń ochrony środowiska i stała ich modernizacja,
- ograniczenie uciążliwości transportu obsługującego zakłady,
- zrehabilitowanie terenów eksploatacji górniczej w rejonie KZPW „Miedzianka”.

Eksploracja surowców skalnych na potrzeby własne mieszkańców (złóża piasków, surowce bloczne) na terenie parku krajobrazowego i jego otuliny może być dopuszczona warunkowo, po spełnieniu wymagań wynikających z obowiązujących ustaw (ochrona środowiska, prawo geologiczne lub górnicze) o ile nie jest sprzeczna z realizacją celów ochrony parku.

Przekształcone w wyniku dzikiej eksploatacji surowców grunty na obszarze całej gminy, powinny zostać zrehabilitowane.

W zakresie gospodarki rolnej, wyznaczono chronione kompleksy rolnicze. Zabezpieczono warunki dla rozwoju drobnych zakładów przetwórstwa rolniczego (utrzymanie rezerw budowlanych, sugestia wprowadzenia odpowiednich, elastycznych zapisów w MPZP, rozwiązania w zakresie infrastruktury). Wskazano na realne możliwości przebudowy struktury agrarnej związane głównie z rozwojem aktywności środowisk lokalnych i polityką zarządu gminy, a w mniejszym stopniu z uwarunkowaniami zewnętrznymi.

W zakresie turystyki i wypoczynku wskazano na rozwój nowych form turystyki kwalifikowanej i konieczność przygotowania odpowiedniej bazy noclegowej i żywieniowej. Wskazano korzystne rejony dla rozwoju agroturystyki oraz wyznaczono tereny korzystne dla urządzenia na cele wypoczynkowe.

Zapisano konieczność respektowania w MPZP zapisów aktów prawnych dotyczących ochrony wartości przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych (w tym wytycznych architektoniczno-budowlanych zawartych w ustaleniach Planu Ochrony Chęcińskiego-Kieleckiego Parku Krajobrazowego i ich otuliny).

W celu ochrony tożsamości kulturowej regionu uznano za konieczne konsultowanie zamierzeń inwestycyjnych na terenie gminy z Państwową Służbą Ochrony Zabytków Oddział w Kielcach.

W zakresie wyposażenia w infrastrukturę techniczną, przyjęto konieczność pełnego zaopatrzenia gminy w brakujące media. Po szczegółowej

analizie uwarunkowań terenowych, uwzględniając już wykonane w tym zakresie opracowania projektowe, przedstawiono, w Studium koncepcje rozwoju infrastruktury technicznej gminy .

Zapisano konieczność realizacji wydzielonych dróg pieszych i rowerowych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych w gminie oraz ciągów pieszych wzdłuż dróg zbiorczych.

Zapisano konieczność sporządzenia odrębnego opracowania sieci dróg pieszych i rowerowych o charakterze rekreacyjnym w otoczeniu projektowanych zbiorników wodnych i w zespołach zieleni o charakterze rekreacyjnym. Proponuje się układ pętlowy lub docelowy.

W Studium wyznacza się obszary zalewowe i zwraca uwagę, że na tych obszarach nie należy wydawać pozwoleń na realizację obiektów budowlanych. Istniejące już obiekty, o złym stanie zachowania, należy przeznaczyć do śmieci technicznej, zachowane w dobrym stanie powinny podlegać specjalnym zabezpieczeniom.

Wg rozporządzenia nr 11/92 Wojewody Kieleckiego z dnia 21.12.1992 r w sprawie nieobwałowanych obszarów zagrożonych niebezpieczeństwem powodzi, tereny zagrożone powodzią zostały uznane w „Operacji przeciwpowodziowej dla terenów województwa kieleckiego” wykonanej w 1989 r przez PPMW w Kielcach. Na terenach tych zabrania się :

- wznoszenia obiektów budowlanych,
- składowania materiałów,
- zmieniania ukształtowania powierzchni,
- sadzenia drzew i krzewów oraz wykonywania prac, które mogą utrudnić ochronę tych obszarów przed powodzią.

Uwzględniając zalecenia Państwowego Inspektoratu Sanitarnego w Studium zapisano konieczność ustanowienia dla wszystkich źródeł i ujęć wody pitnej strefy ochrony pośredniej. Zagospodarowanie w/w stref winno być dokonane w oparciu o stosowną dokumentację hydrogeologiczną i zawarte w niej uwarunkowania (rozp. MOS, ZNiL z dnia 5.11.1991 r).

Teren całej gminy Piekoszów winien być skanalizowany (budowę systemów sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków sanitarnych przedstawiono w rozdziale „Infrastruktura techniczna”). Odprowadzenie nieczystości do bezodpływowych zbiorników na nieczystości płynne, winno być dopuszczalne jedynie na okres czasowy (do chwili wybudowania kanalizacji sanitarnej).

Wszelkie uciążliwości obiektów handlowych usługowych i produkcyjnych winny się zamykać w granicach własności terenu.

Istniejące i projektowane stacje paliw powinny być dostosowane do obowiązujących obecnie wymogów stawianych tego typu obiektom (zapewnienie pełnej hermetyzacji procesów przeładowywania i dystrybucji paliw, stosować zabezpieczenia, geomembramy, stosować podczyszczanie zanieczyszczonych wód opadowych z terenu stacji paliw, chronić glebę i wody

gruntowe przed zanieczyszczeniami substancjami ropopochodnymi).

Przy projektowaniu i modernizowaniu obiektów zaplecza transportu drogowego takich jak : stacje benzynowe, hotele, motele, warsztaty przydrożne, zorganizowane parkingi, obiekty gastronomiczne, należy zadbać o ich wyposażenie w urządzenia sanitarne dla podróżnych oraz zlewnie ścieków dla autokarów.

Ponadto licząc się z zaleceniami Wojewódzkiego Inspektoratu Obrony Cywilnej (pismo z dnia 5.11.1998 znak OC II/489/98) w Studium zapisuje się konieczność uwzględnienia w zagospodarowaniu przestrzeni gminy następujących postulatów :

1. W zakresie budownictwa ochronnego
  - Dla ochrony pracowników w nowo wznoszonych budynkach użyteczności publicznej oraz zakładach pracy kontynuujących działalność produkcyjną w czasie wojny należy przewidzieć przygotowanie budowli ochronnych - schronów. Przy braku możliwości zapewnienia potrzebnej ilości miejsc ochronnych w schronach, należy zarezerwować odpowiednie tereny pod realizację doraźną wolno stojących budowli ochronnych.
  - W rejonach budownictwa jednorodzinnego i zagrodowego przewidywać ukrycia wykonywane w podpiwniczeniach budynków przez mieszkańców we własnym zakresie w okresie podwyższonej gotowości obronnej państwa.
2. W zakresie urządzeń specjalnych
Przy realizacji obiektów socjalnych i innych (łaźnie, kąpieliska, pralnie i myjnie samochodowe) przysposabiać je do przeprowadzenia zabiegów specjalnych, odkażania i dezaktywacji sprzętu.
3. W zakresie alarmowania i powiadamiania
Dążyć do pokrycia terenu gminy syrenami elektrycznymi, w celu zaalarmowania i powiadamiania mieszkańców w przypadku zagrożeń. Syreny w miarę możliwości włączać do radiowego systemu alarmowania ludności.
4. W zakresie zaciemniania i wygaszania oświetlenia
Dostosować oświetlenie zewnętrzne ulic, zakładów pracy obiektów użyteczności publicznej do zaciemniania i wygaszania w ramach prowadzonej jego modernizacji, rozbudowy lub budowy.
5. W zakresie zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych
Przy rozbudowie, przebudowie i modernizacji publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę należy dążyć do stosowania wymogów określonych Zarządzeniem Nr 2/95 MGPIB z dnia 21 września 1995 r. w sprawie zasad zapewnienia funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych.
Istniejące studnie publiczne (awaryjne) przysposabiać do sprawnego uruchomienia eksploatacyjnego w sytuacjach kryzysowych.
Istniejące ujęcia wody zasilające wodociągi komunalne wyposażyć w rezerwowe źródła energii (stacjonarne lub ruchome agregaty prądotwórcze).

Zarezerwować tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej na terenach nie objętych systemem wodociagowym lub objętych tym systemem lecz w wyniku czynników zewnętrznych może zostać unieruchomiony. Odległość studni od zgrupowań ludności powinna wynosić nie więcej niż 800 m i posiadać wydajność 7,5 l na osobę i dobę.

6. W zakresie formy przestrzennej i struktury wewnętrznej

- Sytuować strefy budownictwa mieszkaniowego z dala od obiektów zagrożonych oraz od terenów zalewowych zagrożonych powodzią (dopływy Nidy).
- Unikać, nadmiernego zagęszczania budynków w celu zminimalizowania możliwości rozprzestrzeniania się pożarów oraz powstawania zawałów.
- Sytuować budynki po obu stronach ulic tak, by odległość między nimi nie była mniejsza niż suma ich wysokości + 10,0 m.
- Sieć ulic wraz z drogami wylotowymi powinna zapewnić pełną przelotowość umożliwiającą sprawne rozśrodkowanie i ewakuację ludności oraz manewr sił ratowniczych.

Z rozpoznania stanu istniejącego zagospodarowania terenu (w problematyce odpowiedniej do skali 1 : 10 000) wynika, że istnieje konieczność rygorystycznego przestrzegania w/w zaleceń na etapie decyzyjnym tzn. odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, i w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, oraz projektach realizacyjnych obiektów i infrastruktury technicznej. Projekty budowlane powinny być opiniowane przez odpowiednie służby OC w zakresie ich specjalności.

IV. POLITYKA GOSPODAROWANIA MIENIEM KOMUNALNYM

Najefektywniejszą metodą rozwiązywania problemów gospodarczo-finansowych gminy jest prowadzenie prawidłowej polityki gospodarowania mieniem komunalnym. Oprócz celów podstawowych w prowadzeniu polityki przestrzennej, omówionych w poprzednich rozdziałach niniejszego opracowania, są jeszcze inne nie mniej ważne a to :

- zapewnienie dochodów gminie,
- pozyskanie narzędzia, w postaci terenów do sterowania rozwojem przestrzennym gminy.

Oczywiste jest, że posiadanie przez gminę dużej ilości terenów i to w strategicznych obszarach jest dla niej najkorzystniejsze i osiągnięcie takiego stanu winno być dla niej dążeniem podstawowym.

Taki stan posiadania zapewniłby stały – określony dopływ środków finansowych do kasy gminnej z dzierżaw terenów i obiektów, co dawałoby stabilną sytuację finansowo-gospodarczą gminy.

Gmina Piekoszków jest właścicielem 21 działek o łącznej powierzchni 12,34 ha położonych w : Podzamczu Piekoszowskim, Piekoszowie, Jaworzni, Brynicy, Rykoszynie i Zajączkowie. Własność komunalną stanowią również działki, których właścicielem jest gmina Kielce – położona w sołectwie Micigózd, o łącznej powierzchni 25,05 ha. Działki te w niewielkiej ilości są zróżnicowane wielkościami i rozproszone (Studium cz. I rysunek w skali 1 : 10 000).

Dlatego szczególnie istotne w gospodarowaniu mieniem winno być :

1. Sprzedaż mienia położonego w mało korzystnych lokalizacjach lub w sytuacjach pojedynczych działek nie stwarzających perspektywy prawidłowego gospodarowania, a także działek położonych w kompleksach rolniczych.
2. Wykorzystanie uzyskanych środków ze sprzedaży, na zakup terenów w celu poszerzenia zasięgu terytorialnego istniejącego mienia komunalnego w lokalizacjach atrakcyjnych dla zapewnienia realizacji określonych celów publicznych.
3. Prowadzenie polityki scaleń i wymiany bezpośredniej.
4. Gromadzenie środków finansowych na wykup terenów o dużej powierzchni, które stanowić mogą ofertę dla inwestorów zainteresowanych realizacją programów, mających dla gminy charakter strategiczny tj. dają nowe miejsca pracy oraz zapewnią stały dopływ środków finansowych. Dotyczyć to może np. terenów w sąsiedztwie ośrodka pielgrzymkowego, w miejscowości gminnej w Podzamczu Piekoszowskim, czy w rejonie Micigozdu.

V. PROBLEMATYKA WYZNACZONYCH OBSZARÓW MPZP

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego jako kolejny etap procesu planowania, jest narzędziem do realizacji zawartych w Studium kierunków polityk przestrzennych.

Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 7.VII. 1994 r określa tryb i problematykę jaką powinny spełniać projektowane plany miejscowe.

W toku planowania miejscowego następuje ustalenie przeznaczenia terenów na określone cele oraz zasady ich zagospodarowania.

Ustalenia te, w wyniku uchwalenia planów miejscowych zyskują rangę przepisów lokalnych, powszechnie obowiązujących, stanowiących podstawę do wydawania decyzji administracyjnych.

Plany miejscowe zapewnić winny osiągnięcie pożądaných i określonych w Studium Gminy Piekoszów celów :

- ładu przestrzennego,
- ochrony środowiska przyrodniczego, zdrowia i bezpieczeństwa ludzi i mienia,
- ochrony dziedzictwa kulturowego i dóbr kultury,
- możliwie najdogodniejsze warunki życia i dobrobytu mieszkańców,
- zachowanie warunków obronności i bezpieczeństwa,
- tworzenie warunków dalszego rozwoju.

Plany miejscowe winny uszczególnić i precyzować w formie zapisu ustaleń i rysunku kierunku rozwoju gminy.

Ze szczególną dbałością, winny być konstruowane zapisy ustaleń planu. Winna je cechować jednoznaczność określeń (poprzez określenie zakazów), a zarazem winny być elastyczne, aby zapewnić możliwość realizacji nawet obecnie nie przewidywalnych dążeń. Taki zapis ustaleń umożliwiłby realizację planów, w jak najdalszej przyszłości, bez konieczności jego zmian. Na szczególną uwagę zasługują jeszcze dwa problemy, które warunkują pozytywną i długofalową realizację założonych w niniejszym Studium celów poprzez ich wnikliwe rozpatrzenie w planie tj. :

- uwzględnienie i pogodzenie interesów publicznych i prywatnych,
- uwzględnienie struktury własnościowej terenów.

Tak więc problematyka określona w ustawie, winna być zdaniem Zespołu Autorskiego potraktowana w projektach planów miejscowych jako bazowa i poszerzona o elementy, które pozwoliłyby skonstruować tak zapis planu, aby spełniał on cele określone w Studium, dążąc do szeroko rozumianego rozwoju gminy.

W niniejszym Studium zgodnie z wymogami ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, należy wyznaczyć obszary dla których opracowanie planów miejscowych jest niezbędne. Dotyczy to :

- obszarów, które mogą być przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową, wynikającą z potrzeby zaspokajania potrzeb mieszkaniowych wspólnoty

samorządowej art. 6 ust. 5 pkt 5a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity z 22 stycznia 1999 r. Dz. U. Nr 15 poz. 139).

- obszarów, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe na podstawie przepisów szczególnych lub ze względu na istniejące uwarunkowania (art. 6 ust. 5 pkt 7 ustawy).
- obszarów przewidywanych do realizacji zadań i programów wynikających z polityki, o której mowa w art. 6 ust. 2 ustawy (art. 6 ust. 5 pkt 8 ustawy).

I. W związku z powyższym w niniejszym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Piekoszów ustala się obowiązek opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów opisanych w części tekstowej oraz oznaczonych na rysunku Studium cyframi 1 - 11. Obejmują one :

- obszary pod nowe inwestycje mieszkaniowe z towarzyszącą infrastrukturą w północno-wschodniej części gminy w rejonie Piekoszowa i Podzamcza Piekoszowskiego oznaczone na cyfrą 1, oraz w środkowej części gminy w rejonie Wincentowa oznaczone cyfrą 2, tereny przy południowo-wschodniej granicy gminy w rejonie Janowa oznaczone cyfrą 3, tereny w sołectwie Jaworznia oznaczone cyfrą 4 (art. 6 ust.5 pkt 5a ustawy z dnia 7 lipca 1994 r o zagospodarowaniu przestrzennym tekst jednolity Dz. U. z dnia 22 stycznia 1999 r. Nr 15 poz 139, w związku z art. 13 ust. 1 pkt 3a).
- obszar w rejonie Micigozdu ze względu na możliwość podjęcia tu zorganizowanej działalności inwestycyjnej oznaczony cyfrą 5 (art. 6 ust. 5 pkt 7 ustawy, w związku z art. 13 ust. 1 i art. 13 ust. 1 pkt 4),.
- obszar wzdłuż ciek w wodnego na południe od Jaworzni ze względu na istniejące uwarunkowania oznaczony cyfrą 6 (art. 6 ust. 5 pkt 7 ustawy, w związku z art 13 ust. 1 pkt 1 i art 13 ust 1 pkt4),
- obszar oznaczony cyfrą 7 na podstawie przepisów szczególnych (art. 6 ust. 5 pkt 7 ustawy, w związku z art. 13 ust. 1 pkt 1), jest to wydzielony teren górniczy „Ostrówka III” obejmujący : użytki rolne, lasy, nieużytki rolne, tereny zabudowane, komunikacyjne, przemysłowe, poeksploatacyjne, wody stojące i płynące, położony w środkowo-południowej części gminy na terenach Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego (art. 48 i art. 53 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r prawo geologiczne i górnicze Dz. U. Nr 27 poz 93 z późniejszymi zmianami.
- obszar oznaczony cyfrą 8 na podstawie przepisów szczególnych (art. 6 ust. 5 pkt 7 ustawy, w związku z art. 13 ust. 1 pkt 1) „Ostrówka-Zwał”, położony na terenie sołectwa Gałęzice, (art. 48 i art. 53 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r prawo geologiczne i górnicze Dz. U. Nr 27 poz 93 z późniejszymi zmianami.
- obszar oznaczony cyfrą 9 na podstawie przepisów szczególnych (art. 6 ust. 5 pkt 7 ustawy, w związku z art. 13 ust. 1 pkt 1) „Zajączków”, położony na terenie sołectwa Zajączków, (art. 48 i art. 53 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r prawo geologiczne i górnicze Dz. U. Nr 27 poz 93 z późniejszymi zmianami,
- obszar oznaczony cyfrą 10 na podstawie przepisów szczególnych (art. 6 ust. 5 pkt 7 ustawy, w związku z art. 13 ust. 1 pkt 1) „Kopaniny”, położony na

- terenie sołectwa Gałęzice, (art. 48 i art. 53 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. prawo geologiczne i górnicze Dz. U. Nr 27 poz 93 z późniejszymi zmianami,
- obszar oznaczony cyfrą 11 na podstawie przepisów szczególnych (art. 6 ust. 5 pkt 7 ustawy, w związku z art. 13 ust. 1 pkt 1) „Górki Szczukowskie”, położony na terenie sołectwa Górki Szczukowskie, (art. 48 i art. 53 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. prawo geologiczne i górnicze Dz. U. Nr 27 poz 93 z późniejszymi zmianami.

Dla obszarów oznaczonych cyframi od 8 do 11 (kopaliny pospolite) istnieje możliwość odstąpienia od sporządzania planu w przypadku podjęcia przez Radę Gminy stosownej uchwały.

II. Zaleca się prowadzić politykę przestrzenną gminy wynikającą z art. 6 ust. 2 ustawy (art. 6 ust. 5 pkt 8 w związku z art. 13 ust. 1 pkt 2).
Polityka przestrzenna gminy powinna zmierzać do pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego całego obszaru gminy.

W pierwszej kolejności planami zagospodarowania przestrzennego należy objąć obszary położone w granicach Chęcińsko-Kieleckiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny.

Kolejno planami zagospodarowania przestrzennego należy objąć obszary położone w Podkieleckim Obszarze Chronionego Krajobrazu a następnie w Konecko-Łopuszańskim Obszarze Chronionego Krajobrazu, z wyłączeniem obszarów dla których obowiązek sporządzenia planów zapisano w części I ustaleń.

Ostateczną decyzję w sprawie zakresu terytorialnego MPZP dotyczącą cz. II ustaleń, podejmie Rada Gminy Piekoszków w uchwale o przystąpieniu do opracowania planu. W tym przypadku w uchwale dotyczącej Studium winien być zawarty paragraf o następującej treści :

„Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego mogą zawierać inne ustalenia niż zawarte w Studium, gdy wyniknie to z dokładniejszego rozpoznania zagadnień będących ich przedmiotem. Wówczas w Miejscowym Planie Zagospodarowania Przestrzennego należy wskazać różnice pomiędzy ustaleniami Planu, a ustaleniami Studium wraz z motywacją”.

ZESPÓŁ AUTORSKI

Kierownik Zespołu
Generalny Projektant

Elżbieta Kaczmarska
dr inż. arch.
Elżbieta Kaczmarska
upr. urbanist. 1391/94

Z-ca Kierownika Zespołu

mgr inż.
Zygmunt Bucior

Ekofizjografia

mgr geogr.
Rafał Koziel

Studium rolniczo-leśne

mgr geogr.
Rafał Koziel

Zagadnienia społeczno-ludnościowe

mgr geogr.
Joanna Urbanowicz

Infrastruktura techniczna

Komunikacja

mgr inż. kom.
Włodzimierz Zaleski

Zaopatrzenie w wodę, gospodarka
ściekowa, zaopatrzenie w ciepło,
usuwanie odpadów

inż.
Elżbieta Adamowska

Elektroenergetyka

mgr inż.
Irena Młynarczyk

Współpraca autorska

mgr inż. arch.
Maria Kowalczyk

Opracowanie graficzne

Beata Wróbel-Cichecka